

ความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกง คือการนำเอาความเสียหายส่วนแบ่งมาบัญญัติไว้ใน ส่วนอาญา ทั้งนี้ เพราะรัฐมองเห็นว่า การกระทำดังกล่าวจะทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจ ของสังคมเสียหาย ประกอบกับความเชื่อของสังคมส่วนใหญ่ถือว่าความนับย่ำต้องปฏิบัติตาม คำพูดหรือคำมั่นสัญญาที่เคยให้ไว้คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์รวมทั้งเพื่อนบ้านและญาติสาตาย อันเป็นการ แสดงออกถึงการรักษาคำพูด การไม่กล่าวเท็จ และการไม่ให้คำมั่นสัญญาเปล่าเพรื่อ โดย ไม่ประสงค์จะปฏิบัติตาม รัฐจึงได้บัญญัติความผิดที่เกิดขึ้นเนื่องจากพฤติการณ์ดังกล่าว

บทบัญญัติเช่นนั้นที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน คือบทบัญญัติว่าด้วยความผิด ฐานฉ้อโกง

วิทยานิพนธ์หนึ่งที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกง ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ อธิบายความผิดฐานฉ้อโกงว่ามีความหมาย กว้างพอที่จะรวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วยหรือไม่ และเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมาย และคำพิพากษาศาลต่างประเทศบาง เรื่อง เปรียบเทียบกับบทบัญญัติกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกาไทยว่ามีแนวการบัญญัติและการวินิจฉัยในความผิดฐานฉ้อโกงให้รวมถึงการ ให้คำมั่นเป็นเท็จด้วยหรือไม่ อย่างไร ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมาว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกง

ก. ประวัติความเป็นมาของกฎหมายไทยว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกง

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย เรื่อง "ฉอ" ไว้ในกฎหมายต่าง ๆ เช่น พระไอยการอาญาหลวง¹ พระไอยการ ลักษณะโจร² เป็นต้น โดยการบัญญัติกฎหมายในสมัยนั้นได้บัญญัติปะปนกันทั้งในทางแพ่ง และทางอาญา มิได้บัญญัติแยกกฎหมายอาญาออกจากกฎหมายแพ่งอย่างในปัจจุบันนี้

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ครั้งต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) ได้ทรง แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่งให้ทำหน้าที่ชำระสะสางและรวบรวมกฎหมาย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งกระจัดกระจายอยู่เข้าไว้เป็นหมวดหมู่เดียวกันเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2437 เรียกว่ากฎหมายตราสามดวง ตามกฎหมาย 2 เล่ม ซึ่งเป็นบทบัญญัติของ กฎหมายที่ใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้บัญญัติในเรื่อง "ฉอ" ไว้ตามกฎหมายต่าง ๆ เช่น พระไอยการอาญาหลวง พระไอยการลักษณะโจร เป็นต้น โดยในสมัยนั้นคำว่า "ฉอ" มีความหมายกว้างกว่าปัจจุบัน กล่าวคือ การกระทำใดจะมีลักษณะเป็นฉอหรือเบียดบัง ซึ่งเทียบได้กับความผิดฐานยกยอกในปัจจุบันก็จะเข้าไฉวเป็นฉอด้วย เช่น พระไอย การอาญาหลวง บท 69 บัญญัติว่า "ผู้ใดฉบบังอวิญญานกะทรัพย์และส่วญานกะทรัพย์ของ พระเจ้าอยู่หัวก็ดี กระทำทุจริตผิดในพระราชาอาญา แลให้จลาจลในแดนคันทานก็ดี แล มีผู้ใคร่เห็นเป็นใจรับสินจ้างสินบน มิได้เอามาวางกล่าวพิพดูลพระเจ้าอยู่หัวทานรู้ด้วย ประการใดให้มีโทษ 3 สฐาน สฐานหนึ่งคืออาทิไผ่เสีย สฐานหนึ่งคือมัทยมิให้รับ

¹ ประกาศใช้ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 1895 ต่อมาได้มีการบัญญัติเพิ่มเติม ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

² ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อ พ.ศ. 1903

ราชบาทว์ แลเอาตัวลงหยูฯ ขาง สฐานหนึ่งคืออวสานให้ทวนแล้วให้ใหม่" ส่วนพระ
 โยการอาญาหลวงบท 38 บัญญัติลงโทษเจ้าพนักงานผู้ประบัตักจ่ายเงินของหลวงไป
 นอย แดลงบัญญัติว่าจ่ายมาก แลเอาเป็นอาณัติประโยชน์แก่ตน หรือบังส่วยสาอากร
 ที่เก็บได้ และพระโยการลักษณะโจร บท 112 ซึ่งบัญญัติว่า "เขาของทองเงินเขา
 ตกพหกหลน ผู้ใดเก็บได้ และผู้อื่นมิใช่ของตนมาเป็นของตนตกหลนก็คี่ ผึงไว้ก็คี่ มา
 อธิบายเอาทรัพย์สินไป อยู่มามีเจ้าของเขาเทออกมาว่าก็คี่ ทานรู้ควยประการใดก็คี่
 เมื่อพิจารณาเป็นสัจยมิใช่ทรัพย์สินเขาของตน และตนเอาให้พมสาวาทวดคั้งนั้น ทานว่า
 คือคนรายฉอเอาทรัพย์สินในหลวงโทษในระวางอำพรางเอาทรัพย์สินและให้เอาทรัพย์สิน
 คั้งใหม่ท่วคุดทำเป็น 3 ส่วนและให้เป็นของหลวงส่วนหนึ่ง ให้เจ้าของส่วนหนึ่งและ
 ให้แก่ผู้ใดอีกส่วนหนึ่ง"

ตามกฎหมายสองเล่ม ความผิดฐานฉอจะฟ้องในทางอาญาได้เฉพาะฉอ
 ของหลวงเท่านั้น ถ้าราษฎรฉอกันเองนั้นเป็นเรื่องทางแพ่ง¹ ซึ่งมีบทบังคับปรับโทษ
 หากผู้แพ้ไม่ใช้เงินตามคำพิพากษาจะถูกจับตัวมาใส่ตารางเร่งชำระเงินได้ นับเป็น
 โทษทางอาญากลาย ๆ² ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 (รัชกาลที่ 5) ได้ออกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมลักษณะกึ่งที่ยืมสินรัตนโกสินทรศก 110
 แก้ไขกฎหมายเก่า เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริตมิให้ได้รับความเดือดร้อนจากการฟ้อง
 คดีของเจ้าหนี้โดยอนุญาตให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ การจำเร่งจึงได้ถูกยกเลิกไปจึงเป็น

¹ คำพิพากษากรมการฎีกาที่ 152/รศ.119 และคำพิพากษากรมการ
 ฎีกาที่ 204/รศ.119 วินิจฉัยว่าคดีที่ราษฎรกระทำการฉอโกงกันนั้นเป็นความแพ่ง
 หากใช้เป็นความอาญาไม่

² พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระราชบัญญัติในปกครอง
 (เล่ม 2) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองหลวงโทษ, รศ.121), หน้า 698

เหตุให้มีผู้ทุจริตคิดฉ้อกันมากขึ้น เพราะถือว่าถ้าฉ้อเขามาได้ โทษก็เพียงแต่ต้องให้
 ของเขาคืนเท่านั้นไม่ต้องถูกจำคุกหรือปรับอะไร สมควรที่จะให้มีกฎหมายทำโทษผู้ฉ้อ
 โกงบ้างเพื่อแก้ไขเหตุดังกล่าว จึงได้มีประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 ขึ้นใช้บังคับโดย
 ผู้ร่างได้แนวทางมาจากกฎหมายอังกฤษ และประกาศลักษณะฉ้อนี้ได้อ่างแนบแยก
 ความผิดทางอาญา และความผิดทางแพ่งออกจากกัน โดยผู้ฉ้อจะมีสิทธิที่จะฟ้องเรียก
 ให้ชดเชยทรัพย์สินที่เสียไปในทางแพ่งได้อีก นอกจากผู้ฉ้อจะถูกลงโทษทางอาญาแล้ว
 ประกาศลักษณะฉ้อนี้ได้อ่างหลักเกณฑ์ความผิดฐานฉ้อ ซึ่งพอแยกหลักเกณฑ์ได้ 3 ประการ
 คือ

1. ต้องใช้วาจาหรือหนังสือ หรือกริยาหลอกลวง
2. ต้องได้เงิน หรือของมาจากผู้อื่นโดยการหลอกลวง
3. ต้องมีเจตนาที่จะฉ้อ¹

แต่การหลอกลวงโดยไม่ตั้งใจจะทำอะไรในเบื้องต้น ไม่เป็นการหลอกลวง
 (มาตรา 2) นอกจากนี้ประกาศลักษณะฉ้อยังได้ลงโทษผู้หลอกลวง หลอกแลก หรือ
 หลอกให้เป็นประกัน (เช่น จำนำ ขายฝาก เป็นต้น) ในที่ดิน โรงเรือนของผู้อื่นโดยมี
 เจตนาฉ้อเอาผลประโยชน์และได้รับผลประโยชน์มาบ้างแล้ว (มาตรา 4) และได้ลง
 โทษผู้หลอกลวง หลอกแลก หลอกให้ประกัน (เช่น จำนำ ขายฝาก เป็นต้น) ที่ดินหรือ
 โรงเรือนที่ตนได้ให้เป็นประกันแก่ผู้อื่นไว้แล้ว โดยไม่แจ้งให้แก่อีกผู้ใด ผู้แลก ผู้รับประกัน
 ภายหลังทราบโดยมีเจตนาฉ้อเอาผลประโยชน์ และได้รับผลประโยชน์มาบ้างแล้ว
 (มาตรา 5)²

¹ พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระราชบัญญัติใน
 ปัตยบัน (เล่ม 2), หน้า 699.

² ข้อสังเกต ประกาศลักษณะฉ้อ มีให้มีบทบัญญัติยกเลิกกฎหมายเรื่องฉ้อเดิม

ครั้นต่อมา ร.ศ. 127 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญาขึ้นใช้บังคับ โดยกฎหมายลักษณะอาญาร.ศ. 127¹ ได้บัญญัติยกเลิกกฎหมายเก่า อันมีผลทำให้กฎหมายเรื่องฉ้อโกงและประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ.119 ถูกยกเลิกไปด้วย กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้บัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 304 - 313 มาตรา 304 บัญญัติว่า "ผู้ใดหลอกลวงด้วยประการใด ๆ อันต้องประกอบด้วยการเอาความเท็จมากล่าวหรือแถลงปกปิดเหตุการณ์อย่างใด ๆ ที่มันควรต้องแจ้งนั้นโดยมันมีเจตนาทุจริตคิดหลอกลวงใหญ่หนึ่งผู้ใดสงทรัพย์อย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่ตัวมันเองหรือแก่ผู้อื่นก็ดี หรือให้เขาทำหน้าที่สำคัญหรือให้เขาถอนหรือทำลายหนังสือสำคัญอย่างใด ๆ ก็คือ ทานวามันผู้หลอกลวง เช่นว่ามานี้กระทำการฉ้อโกง....." ตามมาตรานี้จะเห็นได้ว่ามีหลักเกณฑ์คล้ายกันกับประกาศลักษณะฉ้อโกงเดิม แต่โคขยายความไปถึงการหลอกลวงใหญ่ถูกหลอกลวง ทำ ถอน หรือทำลายหนังสือสำคัญด้วย นอกจากนี้ยังบัญญัติถึงการซื้อขายโดยหลอกลวง (มาตรา 305, 310) เหตุฉกรรจ์ในการฉ้อโกง (มาตรา 306) การเอาเปรียบคนอ่อนอายุซึ่งซัดสนวิกลจริต หรือลุ่มหลงด้วยประการใด ๆ (มาตรา 307) โกงเจ้าหนี้ (มาตรา 308,309) โกงในการเล่นการพนันที่เล่นกันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 311) การโกงบริษัทกับประกันหรือ ผู้ที่รับประกันสิ่งของไว้ (มาตรา 312) ความผิดต่อส่วนตัว (มาตรา 313)

เมื่อได้ใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาเป็นเวลา 50 ปี และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายแห่งกระจัดกระจายกันอยู่ ประกอบกับหลักการบางอย่างและวิธีการลงโทษบางอย่างควรจะปรับปรุงให้สัมพันธ์กับกาลสมัยและแนวโน้มของนานาประเทศ จึงได้มีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 บัญญัติให้

¹ กฎหมายลักษณะอาญานี้ว่าเป็นกฎหมายที่ทันสมัยยิ่งในขณะนั้น เพราะได้นำหลักกฎหมายอาญาอันเป็นที่ยอมรับในประเทศต่าง ๆ มาพิจารณาตัดแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของไทย

ยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา และให้นำประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2500 เป็นต้นไป

ประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงไว้ในหมวด 3 (มาตรา 341-348) และความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ไว้ในหมวด 4 (มาตรา 349-351) ส่วนการขายของโดยหลอกลวง (มาตรา 271) ได้บัญญัติแยกไว้ในความผิดเกี่ยวกับการค้า บทบัญญัติเรื่องความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน มีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายลักษณะอาญาเป็นอันมาก กล่าวคือ ฉ้อโกงธรรมดา (มาตรา 341) เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฉ้อโกง (มาตรา 342) ฉ้อโกงประชาชน (มาตรา 343) ฉ้อโกงแรงงาน (มาตรา 344) ฉ้อโกงค่าอาหาร เครื่องดื่ม หรือโรงแรม (มาตรา 345) ฉ้อโกงโดยการจำหน่ายเสียเปรียบ (มาตรา 346) ฉ้อโกงในการประกันภัย (มาตรา 347) โกงเจ้าหนี้ (มาตรา 349) ฉ้อโกงเพื่อไม่ให้ได้รับชำระหนี้ (มาตรา 350) ความผิดอันยอมความได้ (มาตรา 348, 351)

ข. ประวัติความเป็นมาของกฎหมายต่างประเทศ ว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกง
ประเทศอังกฤษ¹

เดิมในกฎหมาย Common Law การได้ทรัพย์สินมาโดยการหลอกลวง ไม่เป็นความผิด ยุคที่สังคมไม่ซับซ้อนนั้นการได้ทรัพย์สินมาโดยการโกงไม่ใช่เรื่องร้ายแรง

¹ J.C. Smith and Brain Hogan, Criminal Law, 4th ed. (London : Butterworths, 1978), p. 534, หลวงประเสริฐมนูกิจ, คำอธิบายกฎหมายประเทศแองโกลแซกซอน, พิมพ์ครั้งที่ 2. (พระนคร : โรงพิมพ์เพชรรัตน์, 2495), หน้า 236-240.

ใน ค.ศ. 1704 ได้เกิดคดีขึ้นเรื่องหนึ่งโดยผู้พิพากษา Holt C.J. ได้ตัดสินว่า
 การที่จำเลย (D) โกงเงิน 20 ปอนด์จากโจทก์ (P) โดยหลอกลวงว่า ตนได้รับมอบ
 อำนาจจาก (Q) มาเก็บเงิน ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ใน ค.ศ. 1757 ได้
 มีการบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษร เรื่องการได้ทรัพย์สินมาโดยการหลอกลวงขึ้น ตาม
 กฎหมาย Common Law ได้มีความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกง (Cheating) ซึ่งเป็นความ
 ผิดชนิด Misdemeanour ลักษณะความผิดฐาน Cheating คือการได้ทรัพย์สินของ
 ผู้อื่นมาโดยการหลอกลวง และเป็นผลกระทบบกกระเทือนต่อสาธารณะหรืออาจกระทบบ
 กระเทือนต่อสาธารณชน ซึ่งเพียงแต่ฉ้อโกงเอกชนหาเป็นความผิดไม่ ต่อมาได้มีพระราช
 บัญญัติลักทรัพย์ ค.ศ. 1916 (Larceny Act 1916) ซึ่งได้บัญญัติความผิดฐานหลอกล
 ลวง (False Pretences) ไว้ว่า บุคคลใดโดยการหลอกลวงกับมีเจตนาที่จะฉ้อฉล
 (With intent to defraud) ได้สังหาริมทรัพย์เงิน หรือหลักประกันอันมีค่า
 (Valuable Security) จากผู้อื่น เป็นความผิดชนิด Misdemeanour และ
 ต่อมาความผิดฐานนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 15(1) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยโจรกรรม
 (The Theft Act 1968) โดยใช้คำว่าทรัพย์สินแทนสังหาริมทรัพย์เงินหรือหลัก
 ประกันอันมีค่า เพื่อให้ความหมายกว้างขึ้น แต่คำว่า "ทรัพย์สิน" ดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุม
 ถึงการฉ้อโกงหลายอย่างที่มิได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยเฉพาะเจาะจง แต่ได้รับของอื่นที่มี
 คุณค่า เช่น เขาพักโรงแรมโดยหลอกลวงหรือหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่นอนเวลาชำระหนี้ การ
 ฉ้อโกง เหล่านี้กลายเป็นความผิดอาญาครั้งแรกโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยลูกหนี้ ค.ศ. 1869
 (Debtors Act 1869) ซึ่งกำหนดให้การก่อหนี้โดยฉ้อฉล เป็นความผิดอาญา
 ตามมาตรา 16(1) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยโจรกรรมว่า "บุคคลผู้ใดประโยชน์ที่มีคุณ
 ค่าเป็นเงินทองเพื่อตนเองหรือผู้อื่นโดยการทุจริต หลอกลวง มีความผิดต้องระวางโทษ
 จำคุกไม่เกิน 5 ปี

ประเทศสหรัฐอเมริกา¹

ความผิดฐานหลอกลวง (False pretenses) นั้น เดิมไม่มีในกฎหมาย Common Law ของอังกฤษ แต่สหรัฐอเมริกาได้บัญญัติว่าเป็นความผิดชนิด misdemeanor มาช้านานจนกลายเป็น Common Law ภายใต้กฎหมายลายลักษณ์อักษรของสหรัฐอเมริกายุคใหม่ การกระทำจะเป็นความผิดชนิด Felony หรือ Misdemeanor ขึ้นอยู่กับราคาทรัพย์สินที่ขโมยเพียงใด

ตามทฤษฎีกฎหมาย Common Law ของอังกฤษ การได้มาซึ่งสิทธิครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นโดยการฉ้อฉลไม่เป็นความผิดอาญา แต่ต้องรับผิดทางแพ่ง มีชื่อยกเว้นกรณีการโกง (Cheat) ตามกฎหมาย Common Law ซึ่งผู้กระทำใช้เครื่องวัดไม่ถูกต้อง ทำให้น้ำหนักหรือปริมาณคลาดเคลื่อนมีความผิด misdemeanor หากผู้กระทำไม่ได้ใช้เครื่องวัดเลยก็ไม่มีผิด ดังนั้นการศึกษาการโกง (Cheat) ตามกฎหมาย Common Law จึงไม่ให้ประโยชน์เพราะกฎหมายปัจจุบันเรื่องการหลอกลวงได้ครอบคลุมเนื้อหาหมดแล้ว

กฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับดั้งเดิมของอังกฤษบัญญัติขึ้น ค.ศ. 1757 ซึ่งอาณานิคมอเมริการับเอามาใช้เป็นกฎหมาย Common Law แต่ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายในเรื่องดังกล่าว (False Pretenses) และกฎหมายลายลักษณ์อักษรของสหรัฐอเมริกา ถ้าวไปไกลกว่าบทบัญญัติของอังกฤษ ตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรของมลรัฐต่าง ๆ ได้บัญญัติความผิดฐานหลอกลวง (False Pretenses)

¹ Perkins Rollin M., Criminal Law, 2d ed. Mineola (New York : the foundation Press Inc, 1969), pp. 296-297.

ไวคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ ความฉ้อฉลกลาง (False Pretenses) คือ ฐและ
จงใจทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จโดยเจตนาฉ้อฉล

ประเทศเยอรมัน¹

เดิมประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันไม่ได้บัญญัติความฉ้อฉลโกงไว้
คงบัญญัติแต่ความฉ้อฉลลักทรัพย์ไว้เท่านั้น ต่อมาได้มีการบัญญัติความฉ้อฉลโกง
ในลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (มาตรา 263) ขึ้นในศตวรรษที่ 19 กฎหมายอาญาเยอรมัน
ได้เคยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาปรัสเซีย ค.ศ. 1871, ประมวลกฎหมายอาญา
ออสเตรีย ค.ศ. 1852, ประมวลกฎหมายอาญาสวิส ค.ศ. 1937 และประมวลกฎ
หมายอาญาอิตาลี ค.ศ. 1936 โดยสิ่งที่กฎหมายคุ้มครองในความฉ้อฉลโกงนี้ คือ
ทรัพย์สิน

กล่าวโดยสรุป ความฉ้อฉลอาญาฐานฉ้อโกงนั้น เป็นความผิดที่มีบัญญัติไว้นาน
แล้ว ในประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์กฎหมายฉ้อโกงมีมาแล้ว ตั้งแต่ต้นคริสต์
ศตวรรษที่ 18 ส่วนในประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายนั้นพบว่าการฉ้อโกงเป็นความผิด
อาญาในสมัยศตวรรษที่ 19

หลักทั่วไปของความฉ้อฉลโกง

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติหลักทั่วไปว่าด้วยการฉ้อฉลโกงไว้
ในมาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายลักษณะ

¹ Herman Blei, Strafrecht II, 10 Auflage (Verlag :
c.H. Minchen, 1976), die Seiten 180-181

อาญาเดิม มาตรา 304 แล้ว จะเห็นได้ว่ามีข้อความทำนองเดียวกัน แต่เปลี่ยนถ้อยคำ บางประการ ทำให้การตีความเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้อาญาอาญาวิกรม ชัดเจนยิ่งขึ้นเท่านั้น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 บัญญัติว่า "ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวง ผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้ง และ โดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ"

ความผิดฐานฉ้อโกงนี้ มีองค์ประกอบดังนี้ คือ

1. หลอกลวงผู้อื่น ด้วยการ
  - ก. แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
  - ข. ปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง
2. โดยการหลอกลวงนั้น
  - ก. ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือ
  - ข. ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลาย

เอกสารสิทธิ

3. โดยเจตนาทุจริต

ความหมายของการหลอกลวง

ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายคำว่า "หลอกลวง" แปลว่า ทำให้เข้าใจผิด สำคัญผิด ทำให้ตกใจ และคำว่า "ลวง" แปลว่า ลอให้หลง ทำให้

หลงผิด ดังนั้น คำว่า "หลอกลวง" หมายถึง การกระทำให้หลงผิด, สำคัญผิด หรือ
เข้าใจผิด

การหลอกลวงผู้อื่น หมายถึงการกระทำให้ผู้อื่นหลงผิด สำคัญผิดหรือเข้าใจ
ผิดในข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง

การหลอกลวง กฎหมายมิได้จำกัดวิธีการ ผู้กระทำอาจใช้วิธีการอย่าง
ใดก็ได้ เช่น โดยทางวาจา, ลายลักษณ์อักษร, ภัยาทาททาง หรือ วิธีอื่นใดก็ได้
และผู้กระทำอาจกระทำได้โดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้

ทางวาจา

เช่น คำบอกหรือข่าววา ขาววานใหม่เอาเงิน 100 บาท ภัยาขาว
หลงเชื่อจึงให้เงิน 100 บาทไป ซึ่งความจริงขาวไม่ไดวานดังนั้นเป็นการหลอกลวง

ทางลายลักษณ์อักษร

เช่น คำ ทำใบเสร็จรับเงินปลอมไปเรียกเก็บเงินค่าใช้โทรศัพท์จากขาว
เป็นเงิน 200 บาท ขาวหลงเชื่อจึงให้เงินไป ดังนั้น การกระทำของคำเป็นการหลอกลวง

ทางภัยาทาททาง

เช่น ก. เห็นกระเป๋าเงินวางอยู่ในห้องของคนเข้าใจว่าเป็นของ ข. จึง
ถาม ข. ว่า เป็นกระเป๋าเงินของข. ใช่หรือไม่ ข. พยักหน้า ก. จึงมอบกระเป๋าเงินให้
ไป ข. เอาเงินในกระเป๋าไปใช้เสียโดยที่ความจริงไม่ใช่เงินของข. ดังนั้นเป็นการหลอกลวง

การถือเอาประโยชน์จากความผิดของผู้อื่นนั้นไม่เป็นการหลอกลวง เช่น
นายแดงไปซื้อด้วยแถวธรรมทานหนึ่งโหล ตกลงราคาไปแล้ว แต่ลูกจ้างไปหยิบด้วยแถว
เจียรระโนมาให้ นายแดงก็รู้ว่าลูกจ้างเข้าใจผิด แต่นายแดงก็รับเอาด้วยแถวเจียรระโนนั้น

การกระทำเช่นนี้ นายแดงถือเอาประโยชน์จากความสำคัญผิดของผู้อื่น นายแดงไม่ได้
หลอกลวงผู้ชาย แต่ผู้ชายสำคัญผิดไปเอง¹ เป็นต้น

การหลอกลวงผู้อื่นจะตองกระทำก่อนที่จะได้ทรัพย์สินมาจากผู้ถูกหลอกลวง
หรือบุคคลที่สาม ถ้าหากได้ทรัพย์สินมาก่อน แล้วจึงกระทำการหลอกลวงภายหลัง ย่อม
ไม่เป็นการผิดฐานฉ้อโกง²

การหลอกลวงที่จะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 341 จะตองเป็นการหลอกลวงด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 ประการ
ดังต่อไปนี้ คือ

ก. การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หมายความว่า การกล่าวอ้าง
ถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเท็จ ข้อความที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตหรือ
ในปัจจุบันยอมพิสูจน์ได้ง่ายว่าเป็นความจริงหรือความเท็จ ส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับ
เหตุการณ์ในอนาคตซึ่งยังไม่เกิดขึ้น โดยปกติย่อมไม่เป็นเท็จ การกล่าวว่าจะทำอะไร

1. สมศักดิ์ สิงห์พันธ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาเล่ม 4 ตอน 1 (กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ศาสนา, 2515), หน้า 422

2. คำพิพากษาฎีกาที่ 352/2476 วินิจฉัยว่า โจทก์ (ลูกหนี้) นำเงินมา
ชำระหนี้ให้แก่จำเลย (เจ้าหนี้) เอง เมื่อโจทก์ชำระหนี้หมดแล้ว จำเลยไม่คืนสัญญา
กู้ให้แก่โจทก์ ไม่ผิดฐานฉ้อโกง เพราะโจทก์ส่งเงินให้จำเลยเพื่อชำระหนี้ ไม่ใช่
จำเลยกล่าวคำเท็จหลอกลวงให้โจทก์ส่งเงินให้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1230/2497 วินิจฉัยว่า โจทก์ (ลูกหนี้) ชำระหนี้เงิน
กู้ให้จำเลย (เจ้าหนี้) จำเลยเอาสัญญาฉบับอื่นเผาไฟ โดยหลอกลให้โจทก์เข้าใจว่าเป็น
สัญญาฉบับที่ชำระหนี้แล้ว มิใช่เป็นการหลอกลให้ส่งทรัพย์สิน ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ในภายหลังจึงเป็นเพียงคำมั่นสัญญา หากไม่ทำตามคำมั่นสัญญา ก็เป็นเพียงผิดคำมั่นสัญญาในทางแพ่งไม่เป็นการกล่าวเท็จ ไม่เป็นมูลแห่งความผิดฐานฉ้อโกง¹

ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต หรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ย่อมเป็นเท็จได้

ตัวอย่าง ก. เป็นเจ้าของตึกหลังหนึ่ง แต่ก. ได้ขายตึกหลังนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของคนอื่นไปแล้ว ก. ไปหลอกลวง ข. ว่า ก. ยังเป็นเจ้าของตึกหลังนั้นอยู่ ขอยืมเงิน 10,000 บาท เพราะ ضرุรอนและจะนำตึกนั้นไปทำจำนองให้ในวันหลัง ข. หลงเชื่อว่าตึกหลังนั้น ก. ยังเป็นเจ้าของอยู่จึงให้ก. ยืมเงินไป ก. มีความผิดฐานฉ้อโกง

ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งยังไม่เกิดขึ้น ตามแนวคำวินิจฉัยของกฎหมายไทยถือว่า "ยอมไม่ทราบความจริงหรือเท็จ"² ถ้าต่อมาไม่กระทำความก็เป็นเพียงผิดคำมั่นสัญญาเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นหลักดังกล่าวได้เคยบัญญัติไว้ในประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 มาตรา 2 ว่า คำกล่าวในการตั้งใจจะทำอะไรเบื้องต้นนั้น ไม่เรียกว่าหลอกลวงแต่เรียกว่าไม่ทำตามปฏิญาณ

¹ หลวงวิจิตรวาทการ, ประมวลกฎหมายอาญาภาค 2-3 (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2508), หน้า 182

² ศาสตราจารย์จิติ ทิงศกัทธิย์ อธิบายว่า "ถ้าเป็นเหตุการณ์ในอนาคต ย่อมจะไม่เป็นจริงหรือเท็จได้ ในขณะที่แสดงข้อความซึ่งเหตุการณ์ยังไม่เกิดขึ้น". (จิติ ทิงศกัทธิย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 แก้ไขเพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 2537.)

เชิงอรรถ (ต่อ)

2 ต่อ
ศาสตราจารย์ ดร. ทยุค แสงอุทัย อธิบายว่า "ข้อความในอนาคต เป็นแต่คำทำนายหรือการแสดงความคิดเห็นในเวลาภายหลัง จึงไม่สามารถที่จะถือว่าเป็นเท็จได้" (ดู ทยุค แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 2-3 (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513), หน้า 418-419)

อาจารย์สุบิน พูลพัฒน์ อธิบายว่า "การแสดงข้อความซึ่งจะเกิดขึ้นต่อไปในภายหลังที่คาดคะเนเอาไวล่วงหน้านั้นเป็นการกล่าวหรือแสดงถึงเรื่องอนาคตซึ่งจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ไต่กัน ไม่ใช่การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ เพราะเมื่อยังไม่เกิดขึ้นก็ยอมรับไม่ได้ว่าเท็จหรือจริง จึงเป็นเรื่องการคาดคิดหรือทำนายไวล่วงหน้าอันเป็นการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น" (ดู สุบิน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา (ตอน 5), พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2522), หน้า 171.)

อาจารย์สัญญา สัจจวานิช อธิบายว่า "ถ้าเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไม่ถึงอนาคต เหตุการณ์นั้นยังไม่ถึง จะจริงหรือเท็จก็ยังไม่รู้ จึงอาจเป็นแต่เพียงการให้คำมั่นสัญญาเท่านั้น" (ดู สัญญา สัจจวานิช, คำอธิบายกฎหมายอาญาคว่าความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (ธนบุรี : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2515), หน้า 220.)

อาจารย์ ดร. คณิต ณ นคร อธิบายว่า "เรื่องในอนาคตไม่เป็นข้อความเท็จ" (ดู คณิต ณ นคร, คำอธิบายวิชาอาญาภาคความผิด (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2524), หน้า 107.)

ตัวอย่าง เชี่ยวซื้อเนื้อ 50 บาท โดยสัญญาแก่แดงว่าจะจ่ายเงินให้ในวันรุ่งขึ้น แดงจึงขายเนื้อให้ไป ต่อมาเมื่อถึงกำหนดทางถาม เชี่ยวปฏิเสธว่าไม่เคยซื้อเนื้อ ดังนั้นเป็นกรณีผิดคำมั่นสัญญา เท่านั้น ไม่ผิดฐานฉ้อโกง

แต่ถ้า ข้อความที่กล่าวถึง เหตุการณ์ในอนาคตพอจะอนุมานได้ว่าเป็นการแสดงถึง เหตุการณ์ในปัจจุบันรวมอยู่กับคำมั่นสัญญาในอนาคตด้วย ก็เป็นการแสดงข้อความเท็จได้

ตัวอย่าง นายหนุ่มซึ่งแต่งงานแล้วไปพுகุลลวง น.ส.สาวว่าตนโสดรัก น.ส.สาวมาก และขอแต่งงานด้วย พร้อมกับขอให้น.ส.สาวมอบเงินให้ตนเพื่อจัดแจงในเรื่องแต่งงาน น.ส.สาวหลงเชื่อจึงมอบเงินให้ไป นายหนุ่มได้รับเงินแล้วนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวเสีย ดังนั้นการเป็นโสดเป็นขอเท็จจริงที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตและในปัจจุบัน ส่วนที่กล่าวว่าจะแต่งงานด้วยเป็นขอเท็จจริงในอนาคต เมื่อนายหนุ่มหลอกลวง น.ส.สาวจนหลงเชื่อมอบเงินให้ไป นายหนุ่มมีความผิดฐานฉ้อโกง

ตามทำนองกฎหมายอังกฤษที่ท่านองเคียวกัน กล่าวคือ ถ้าคำกล่าวนั้นแสดงถึง เหตุการณ์ในอดีตหรือในปัจจุบันรวมอยู่ด้วย อันเป็นเท็จก็เป็นผิดได้ เช่น จำเลยสั่งซื้อสินค้าโดยส่งธนบัตรครั้งฉบับไปกับคำสั่งซื้อ ย่อมแสดงว่าธนบัตรอีกครั้งหนึ่งจะถูกส่งไปและขณะนั้นจำเลยเป็นผู้ครอบครองธนบัตรที่เหลืออีกครั้งหนึ่งอยู่ ถ้าความจริงจำเลยไม่มีก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกงได้¹

¹ J.W.Cecil Turner, Kenny's outlines of criminal law,

13 th ed. (Cambridge : At the university press, 1962), pp.346-347

การแสดงความเท็จนี้ ไม่จำต้องเป็นข้อความทั้งหมด อาจจะเป็นข้อความเท็จบางส่วนรวมอยู่กับข้อความจริงบางส่วนก็ได้

ตัวอย่าง ก. เป็นคนถือหนังสือของข. ขอยืมเงิน 100 บาท ก. กลับปลอมตัวเลขในหนังสือนั้นเป็น 200 บาท ก. เอาไปให้ข. เพียง 100 บาท ข้อความจริงคือ ก. ขอยืมเงินอย่างหนึ่ง จำนวนเงิน 100 บาท อีกอย่างหนึ่งในการนี้ข้อความที่ก. ขอยืมเงินเป็นความจริงแต่เท็จในจำนวนเงิน¹ เทียบได้กับกฎหมายอังกฤษ ซึ่งมีหลักทำนองเดียวกันว่าการที่จำเลยได้ทรัพย์สินไปโดยการแสดงข้อความจริงและข้อความเท็จ จำเลยจะถูกลงโทษถ้าความเท็จนั้นเป็นเหตุแห่งการได้ไปซึ่งทรัพย์สินและยกตัวอย่าง เช่น ก. ได้เงินจากข. โดยแสดงข้อความเท็จว่า ก. เป็นทหารแสดงข้อความจริงว่าจะนำเงินไปใช้ในการลงทุน การหลอกลวงเป็นเหตุให้ข. ให้เงินไป ถ้า ข. ให้เงินไปเพราะสถานภาพการแสดงเท็จว่าเป็นทหารของ ก. ก. มีความผิด²

การแสดงความจริงซึ่งผู้แสดงเชื่อว่าเป็นเท็จ แต่บังเอิญข้อความนั้นเป็นความจริง โดยผู้แสดงสำคัญผิดว่าเป็นเท็จ ไม่เป็นการแสดงข้อความเท็จ

ตัวอย่าง ก. นำรูปวาดซึ่งเข้าใจว่าเป็นของใหม่ไม่มีราคาไปหลอกขายอย่างของเก่าในราคาแพงแก่ ข. ข. หลงเชื่อซื้อรูปวาดไป แต่ความจริงรูปวาดนั้นเป็นของเการาคาแพงโดยแท้จริง การกระทำของ ก. ไม่เป็นการแสดงข้อความเท็จ

¹ สัจจัญญ์ สัจจวานิช, คำอธิบายกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน, หน้า 223.

² J.C.Smith and Brain Hogan, Criminal Law, 4 th ed. (London : Butterworths, 1978), p. 544

การแสดงความคิดเห็น (opinion) คำทำนายหรือความคาดหมาย (prediction) แม้จะไม่ตรงกับความจริง โดยปกติย่อมไม่เป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ เช่น ปีนราคาทองคำจะสูงขึ้น หรือ ดอกเบี้ยจะลดลงอีก เป็นต้น แต่การแสดงความคิดเห็นนั้นอาจเป็นข้อเท็จจริงอยู่ในตัวก็ได้ ถ้าผู้แสดงได้แสดงความเห็นโดยรู้อยู่ว่าความจริงไม่ได้เป็นดังที่ตนแสดง อาจเป็นการแสดงข้อความเท็จได้ เช่น ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (expert opinion) เป็นต้น¹

ส่วนกรณีการให้คำมั่นสัญญาว่าจะกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดในอนาคต โดยผู้ให้คำมั่นตั้งใจไว้แล้วในขณะที่ให้คำมั่นว่าจะไม่ปฏิบัติตามนั้น จะเป็นการหลอกลวงอันจะมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่นั้นจะขอเข้าไปกล่าวไว้ในบทที่ 3 เรื่องการให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดฐานฉ้อโกง

ข. กบฏการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

หมายความว่า การที่มีข้อความจริงอยู่อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ปกปิดเอาไว้หรือไม่เปิดเผยบอกให้ทราบความจริง ซึ่งผู้กระทำมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ทราบความจริงแต่ไม่แจ้ง หน้าที่ในทันที เช่น หน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ตามสัญญา หน้าที่เนื่องจากเคยปฏิบัติต่อกันมาก่อน

2. โดยการหลอกลวงนั้น แยกได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

ก. ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามหรือ

ข. ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสาร

สารสิทธิ์

¹ Perkins Rollin M., Criminal Law, p. 301

การหลอกลวง จนเป็นเหตุให้ผู้หลอกลวงได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือ ทำลายเอกสารสิทธินั้นจะ เป็นความผิดสำเภาเมื่อผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามหลงเชื่อความที่หลอกลวงนั้น จึงส่งทรัพย์สินให้ไปหรือทำ ถอน ทำลายเอกสารสิทธิ กล่าวคือ ต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำคือการหลอกลวงกับผลที่เกิดขึ้น คือได้ไปซึ่งทรัพย์สิน หรือ ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามจะได้อะไรตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ซึ่งไม่ใช่ขอสำคัญ

ถ้าหลอกลวงแล้ว ผู้ถูกหลอกลวงไม่หลงเชื่อ จึงไม่ยอมให้ทรัพย์สินไป หรือผู้ถูกหลอกลวงให้ทรัพย์สินไปเพราะเพื่อเป็นหลักฐานในการจับกุม¹ หรือ เชื่อ

---

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 901/2476 จำเลยโทรศัทพ์หลอกลวงบริษัท เนลล์ เลแอนด์โก ให้ส่งนมไปโรงพยาบาลศิริราชจำนวน 4 ทีบ โดยอ้างชื่อพระยาอารีกรมพรอค เป็นผู้สั่งและมอบฉันทะให้นายศิริมาขอรับที่ท่าช้าง ทางบริษัทได้สอบถามไปไต่ความว่า พระยาอารีกรมพรอคมิได้สั่งจึงให้นาย เขียมก็ไปแจ้งความให้ตำรวจไปคอยจับผู้หลอกลวงแล้วให้นาย เขียมก็ไปส่งนมตามที่กำหนด พอไปถึงจำเลยได้ส่งหนังสือปลอมมา พระยาอารีกรมพรอคให้จำเลยซึ่งอ้างว่าชื่อศิริมารับแทนและจำเลยได้ลงชื่อนายศิริไว้แล้วขนนมลงไคสองทีบก็ถูกจับกุม ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยได้ใช้ความพยายามคอย ประการต่าง ๆ เนื่องจากเจตนาทุจริต จึงมีความผิดฐานพยายามฉ้อโกง

เนียนหรือเชื่อตาตนเองที่โคตรวจูของซึ่งผู้กระทำเอามาหลอกขาย¹ หรือเพราะความเมตตาสงสาร² ไม่เป็นความผิดสำเร็จฐานฉ้อโกง แต่เป็นพยายามฉ้อโกงเท่านั้น

"ทรัพย์สิน" มีความหมายอย่างไร

เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้ให้คำวิเคราะห้ศัพท์คำว่าทรัพย์สินไว้ในมาตรา 6(1) ว่า "ทรัพย์สินนทานหมายความว่บรรคาลิ่งของอันบุคคลสามารถมีกรรมสิทธิ์ หรือถืออำนาจเป็นเจ้าของได้เป็นค่นว่ เงินตราและบรรคาลิ่งของอันพึงเคลื่อนจากที่ใดก้ดีและเคลื่อนจากที่มิได้ก้ดี ทานก้บว่ เป็นทรัพย์สินกล่าวมาในซ่นนี้" ดังนั้นการวินิจฉัยว่อะไร เป็นทรัพย์สินตามกฎหมายลักษณะอาญาจึงต้องเป็นไปตามบทวิเคราะห้ศัพท์ดังกล่าว แต่ในประมวลกฎหมายอาญานี้ไม่ได้ให้บทนิยามคำว่าทรัพย์สินไว้ จึงต้องนำเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ มาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่ "อันว่ทรัพย์สินนโคยนคินยได้แก่วัตถุ

¹ จิตติ คิงศัทพ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์แสงทองการพิมพ์, 2513), หน้า 2195 และกฎหมายเหตุหายคำพิพากษาฎีกาที่ 901/2476 ธรรมสาร เล่ม 17 หน้า 1342-1343 บันทึกไว้ว่า ศาลอังกฤษเคยตัดสินว่เป็นความผิดฐานพยายามฉ้อโกงในคดีระหว่าง เร็กซ์ โจทก ไรบัต จำเลย จำเลยเอาสายสร้อยนาฬิกาไปจ่านำ และกล่าวเท็จหลอกหลวงเจ้าของโรงรับจ่านำว่เป็นสายสร้อยเงิน แต่เจ้าของโรงรับจ่านำจ่ายเงินให้จำเลยไป โดยได้ใช้วิธีทดสอบของตนเอง เชื่อว่เป็นเงินจริงมิได้หลงเชื่อตามคำของจำเลย ตัดสินว่แม่จะลงโทษฐานฉ้อโกงไม่ได้ก้ยังลงโทษฐานพยายามฉ้อโกงได้

² สุบัน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา(ตอน 5), หน้า 179

มีรูปร่าง" และมาตรา 99 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า "ทรัพย์สิน
 นั้นแทนความหมายว่ารวมทั้งทรัพย์สิน ทั้งวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาได้และถือเอา
 ได้" ถ้าพิจารณาตามมาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเห็นว่าให้
 ความหมายคำว่าทรัพย์สินกว้างเกินไป กล่าวคือ ถ้าเป็นวัตถุมีรูปร่างสามารถเห็นได้
 คว้า จับต้องได้หรือสัมผัสได้ก็ถือว่าเป็นทรัพย์สิน ดังนั้นถ้าถือตามนี้แล้ว พระอาทิตย์
 พระจันทร์และดวงดาวต่าง ๆ ก็คงถือว่าเป็นทรัพย์สินด้วย แต่มาตรา 98 แห่งประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไซ้คำว่าโดยนิตินัย คือตามความหมายของกฎหมาย จึงมุ่ง
 หมายถึงเฉพาะกรณีที่น่าจับกับบัญชีกันใดก็ตามกฎหมายเท่านั้น พระอาทิตย์ พระจันทร์
 และดวงดาวต่าง ๆ ยังไม่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับใดก็ตามกฎหมาย จึงไม่ใช่ทรัพย์สินหรือ
 ทรัพย์สิน การหาความหมายของคำว่าทรัพย์สิน จะพิจารณาเฉพาะมาตรา 98 แห่งประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้นไม่ได้ต้องพิจารณามาตรา 99 แห่งประมวลกฎหมาย
 แพ่งและพาณิชย์ประกอบด้วย ดังนั้นทรัพย์สินใดแล้ววัตถุมีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอา
 ได้

คำว่า "อาจมีราคา" หมายความว่าสิ่งนั้น ๆ มีมูลค่าอยู่ในตัวของมันเอง
 กล่าวคือ เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของมนุษย์ คว้าความหวังที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนได้
 แม้ประโยชน์นั้นจะคิดเป็นเงินได้เพียงเล็กน้อยก็ตาม ก็ได้ชื่อว่าอาจมีราคาได้¹ เช่น
 จดหมายติดตอระหว่างคู่รัก ประกาศตั้งชื่อสกุล² เป็นต้น

¹ ประมูล สุวรรณศรี, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1,
 4, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2520), หน้า 10

² บัญญัติ สุชีวะ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย
 ทรัพย์สิน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 7

ส่วนคำว่า "อาจถือเอาได้" หมายความว่า การที่บุคคลอาจเข้าแต่คงกิริยา
 หงกันได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเข้ายึดถือจับต้องได้จริงจิ่ง เช่น ปลาในโป๊ะ แม่เจ้าของ
 โป๊ะจะยังไม่ทันจับปลา ก็เรียกว่า เจ้าของโป๊ะสาถือเอาได้แล้ว เป็นต้น

คำว่า "ทรัพย์สิน" นั้น นอกจากหมายความถึงทรัพย์สินแล้ว ยังรวมถึงวัตถุ
 ไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ด้วย ดังนั้นวัตถุไม่มีรูปร่างจับต้องไม่ได้ก็ยัง
 เป็นทรัพย์สินถ้าอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น กระแสไฟฟ้า¹ เป็นต้น และรวม
 ถึงสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ด้วย

ทรัพย์สินประเภทวัตถุที่ไม่มีรูปร่างที่สำคัญได้แก่สิทธิทั้งหลายที่ไม่ใช่สิทธิ
 เฉพาะบุคคล สิทธิเฉพาะบุคคลหมายถึงสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ เกียรติ ชื่อเสียง²
 แต่สิทธิดังกล่าวจะเป็นทรัพย์สินก็ต่อเมื่อกฎหมายรับรองและก่อตั้งขึ้น เช่น กรรมสิทธิ
 สิทธิครอบครอง ภารจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน จำนำ จำนอง
 สิทธิเรียกร้อง ลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า (ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมาย
 การค้า พ.ศ. 2474) ถ้าไม่มีกฎหมายรับรองก็ไม่เป็นทรัพย์สิน เช่น สิทธิในชื่อเสียง
 แห่งธุรกิจ (business goodwill) เป็นต้น

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 877/2501 (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่าการลักกระแส
 ไฟฟ้า เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ผู้เขียนเห็นว่ากระแสไฟฟ้าน่าจะเป็นทรัพย์สิน
 มิใช่ทรัพย์สินที่ศาลฎีกาวินิจฉัย)

² ประมวล สวรรณศร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 บรรพ 1,4, หน้า 12-13

ความเห็นฝ่ายหลัง เห็นว่าการได้ไปหมายถึงการได้ความครอบครองไป¹ ซึ่งอาจเป็นการมอบความครอบครองให้อย่างเกี่ยวหรืออาจมอบทั้งกรรมสิทธิ์ และความครอบครองให้ก็ได้

การครอบครอง² มีความหมายอย่างไร

ประมวลกฎหมายอาญามีได้ให้คำจำกัดความการครอบครองไว้ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367-1380 ความครอบครองอาจได้มา โดยการยึดถือทรัพย์สินโดยมีเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ประการหนึ่ง และได้มาโดยได้รับโอนความครอบครองอีกประการหนึ่ง

¹ หยก แสงอุทัย, ประมวลกฎหมายอาญาเรียนโดยตนเอง (ธนบุรี: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2515), หน้า 519, สุบัน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา (ตอน 5) หน้า 181-183

² ศาสตราจารย์หยก แสงอุทัย เห็นว่า คำว่า "ครอบครอง" นี้ ไม่ใช่มีความหมายอย่างเดียวกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หมายความถึงอำนาจอันแท้จริงที่บุคคลครอบครองทรัพย์สิน ฉะนั้นตามประมวลกฎหมายอาญา จะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ได้ และจะมีอยู่เฉพาะเมื่อบุคคลมีอำนาจอันแท้จริงในการครอบครองทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้นการได้ไปซึ่งทรัพย์สิน หมายความว่าต้องได้รับมอบหมายการครอบครอง กล่าวคือ ผู้กระทำต้องมีอำนาจอันแท้จริงเหนือทรัพย์สินนั้นโดยตรง ถ้าเพียงแต่การหลอกลวง เป็นแต่ทำให้ผู้กระทำมีโอกาสจับต้องตัวทรัพย์สิน โดยไม่มีอำนาจอันแท้จริงเหนือทรัพย์สินนั้น ยังไม่ถือว่าผู้กระทำ "ได้ไป" ซึ่งทรัพย์สิน (ดู หยก แสงอุทัย, ประมวลกฎหมายอาญาเรียนโดยตนเอง, หน้า 481-482, 519)

1. การยึดถือโดยเจตนายึดถือเพื่อตน

การยึดถือได้แก่ การเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่งจะใช้อ่านาจออา
กับทรัพย์สินได้ และการเข้าเกี่ยวข้องเป็นการหวงกั้นคัดความเกี่ยวข้องของผู้อื่นพอที่
จะใช้อ่านาจอจริงจึงตามควรแก่พฤติการณ์ และสภาพแห่งทรัพย์สิน ซึ่งต้องแล้วแต่
ข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป การยึดถือในที่นี้ไม่จำกัดหยิบจับไว้ในมือของตนเอง
เสมอไป เช่นไปตักลอบคักปลาไว้ในแม่น้ำ ถ้ามีปลาเข้าไปในลอบในลักษณะที่เขาไป
แล้วไม่อาจออกมาได้ ก็ถือว่าปลานั้นอยู่ในความยึดถือของเจ้าของลอบแล้ว ส่วน
เจตนายึดถือเพื่อตนนั้น เป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงไม่ใช่ข้อกฎหมาย ต้อง
พิจารณาจากผู้ยึดถือนั้นมีเจตนาอย่างไร เช่น คนที่ยึดถือทรัพย์สินของนายจ้างอยู่ โดย
ปกติไม่อาจถือได้ว่ามีเจตนายึดถือเพื่อตน กล่าวคือ ยึดถือไว้เพื่อนายจ้าง ดังนั้นความ
ครอบครองจึงอยู่กับนายจ้าง ส่วนคนใช้มีแต่ความยึดถือเท่านั้น แต่หากคนใช้ขโมยทรัพย์สิน

---

2 (ต่อ) ศาสตราจารย์จิติ ติงศภัทิย์ เห็นว่าการครอบครองทาง
แพ่ง (ของไทย) ไม่ต่างกับการครอบครองทางอาญา (ของไทย) ซึ่งไม่เหมือนกับ
กฎหมายเยอรมัน การครอบครองทางอาญาต่างกับครอบครองในทางแพ่ง โดยการ
ครอบครองทางอาญาหมายถึง อำนาจที่จะจำหน่ายทรัพย์สินได้ ส่วนการครอบ
ครองทางแพ่งเรียกการยึดถือของคนใช้ว่าคนใช้ผู้ครอบครอง ซึ่งการครอบครองตาม
กฎหมายไทยไม่เป็นเช่นนั้น (ดู จิติ ติงศภัทิย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา
ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 แก้ไขเพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 2288 และ
เชิงอรรถที่ 47 หน้า 2289.)

สินของนายจ้างไปเรียกได้ว่ามีเจตนายึดถือไว้เพื่อตน และถือได้ว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในความครอบครองของคนใช้แล้ว¹

2. การรับโอนการครอบครอง

ผู้ครอบครองอาจโอนการครอบครองให้แก่ผู้อื่นได้ เช่น การให้เช่าทรัพย์สินไป หรือเอาทรัพย์สินไปจำนำไว้ เป็นต้น เมื่อโอนการครอบครองไปแล้ว ความครอบครองก็ไปตกอยู่กับผู้รับโอน การโอนการครอบครอง อาจทำได้โดยส่งมอบทรัพย์สินพร้อมด้วยเจตนาโอน (มาตรา 1378) หรือทรัพย์สินอยู่ในความยึดถือของผู้รับโอนแล้ว การโอนความครอบครองยอมทำเพียงการแสดงเจตนาโอน (มาตรา 1379) หรือ ถ้าทรัพย์สินอยู่ในความยึดถือของผู้โอน การโอนความครอบครอง กระทำได้โดยผู้โอนแสดงเจตนายึดถือทรัพย์สินแทนผู้รับโอน หรือ ถ้าทรัพย์สินอยู่ในความยึดถือของผู้แทนของผู้โอน การโอนทำได้โดยผู้โอนสั่งผู้แทนของตนว่าต่อไปให้ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้แทนผู้รับโอน

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นฝ่ายหลังที่ว่า การได้ไปซึ่งทรัพย์สิน หมายถึง การได้ความครอบครองไป ซึ่งอาจเป็นการมอบความครอบครองให้อย่างเดียวหรือ อาจมอบทั้งกรรมสิทธิ์และความครอบครองให้ก็ได้ และมาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่ได้กำหนดว่าทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจะต้องเป็นทรัพย์สินของผู้ที่ตนมีคำพิพากษาฎีกา ใดสนับสนุนความเห็นของฝ่ายหลังนี้ด้วย เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1004/2499 วินิจฉัยว่า จำเลยเอาทรัพย์สินไปจากผู้ครอบครองโดยบอกว่าเจ้าของทรัพย์สินให้มาเอา ผู้ครอบครองหลงเชื่อว่าเป็นจริง เพราะ

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, อธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสาส์น, 2520), หน้า 406-439.

เห็นจำเลยกับเจ้าของทรัพย์สินมาซื้อของนั้นด้วยกันแล้วฝากไว้ จึงมอบให้จำเลยไปโดยคดี
กรณีเช่นนี้ แม้จะเป็นความผิดทางอาญาก็เป็นเรื่องฉ้อโกง หากใช้ความผิดฐานลักทรัพย์
ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 973/2520 วินิจฉัยว่าจำเลยมาเอาจักรยานสองล้อ
ที่ผู้เสียหายฝากนายจันทร์ ไว้โดยว่าจะเอาไปให้ผู้เสียหาย แต่จำเลยไม่นำไปคืนให้ผู้
เสียหายจำเลยเจตนาทุจริตมาแต่แรกจนได้ทรัพย์สินไปจากนายจันทร์ฯ เป็นฉ้อโกงตาม
มาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไม่ใช่ลักทรัพย์

มีปัญหาต่อไปว่า กรณีเจ้าของกรรมสิทธิ์หลุดกลางเอาทรัพย์สินจากผู้
ถูกหลุดกลางหรือบุคคลที่ 3 ที่ครอบครองทรัพย์สินของผู้หลุดกลางอยู่โดยที่ผู้ครอบครองมี
อำนาจโดยชอบ เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่หลุดกลางเอาทรัพย์สินของตนจนได้ทรัพย์สินจากผู้ถูก
หลุดกลางไป จะมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่

ในเรื่องนี้ได้มีนักนิติศาสตร์ แสดงความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

ความเห็นฝ่ายแรก¹ เห็นว่า หลอกเอาสิ่งที่มีสิทธิจะได้รับโดยชอบ
ควยกฎหมายไม่เป็นเรื่องฉ้อโกง เหตุนี้การหลอกเอากรรมสิทธิ์ของผู้กระทำไปจากผู้ถูกหลอก
กลางจึงไม่เป็นเรื่องฉ้อโกง กฎหมายมิได้บัญญัติว่าต้องเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นดังเช่น ลักทรัพย์
(มาตรา 334) แต่ที่บัญญัติว่าได้จากผู้หลุดกลางก็แสดงให้เห็นในทางได้กรรมสิทธิ์ไป
จากผู้อื่น ถ้าเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำ ผู้กระทำก็ไม่ทำอะไรไป ไม่เป็นการหลุดกลาง
เอากรรมสิทธิ์ไป และได้อ้างคำพิพากษาศาลฎีกามาสนับสนุนดังนี้คือ

¹ จิตติ กิ่งศรีทัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 ตอนที่ 2
และภาค 3 แก้ไขเพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ 3. หน้า 2579.

คำพิพากษาฎีกาที่ 16/2510 วินิจฉัยว่า เอกสารการซื้อรถยนต์เป็นของ จำเลย จำเลยได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคาร ผู้เสียหายเป็นผู้ค้ำประกัน ระหว่าง นั้นจำเลยกำลังผ่อนชำระให้แก่ธนาคารตามสัญญาอยู่ การที่จำเลยยอมทิ้งรถยนต์และ เอกสารการซื้อรถยนต์ให้ผู้เสียหายก็ด้วยความเกรงใจ ผู้เสียหายไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะยึดเอกสารและรถยนต์ไว้ เมื่อจำเลยกลับใจ จำเลยก็ยอมมีสิทธิมาเอารถยนต์ของ จำเลยไป และมีสิทธิไปขอเอกสารของจำเลยจากผู้รักษาไว้ได้ การกระทำของจำเลย ยังไม่เป็นการผิดฐานฉ้อโกง

ข้อสังเกตของคดีนี้ก็คือ จำเลยเป็นเจ้าของรถยนต์และเอกสารการซื้อรถ ยนต์ จำเลยได้หลอกลวงผู้เสียหายซึ่งไม่มีสิทธิยึดเอกสารและรถยนต์ตามกฎหมายไว้ ในความครอบครองจนได้ไปซึ่งเอกสารและรถยนต์ดังกล่าว ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า ไม่ มีความผิดฐานฉ้อโกง มีปัญหาว่าหากผู้เสียหายมีสิทธิยึดเอกสารและรถยนต์ไว้ในความ ครอบครองตามกฎหมาย การกระทำของจำเลยจะมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่ ผู้เขียน เห็นว่าน่าจะมีผิดฐานฉ้อโกงแล้ว¹

ความเห็นฝ่ายหลัง เห็นว่า กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าทรัพย์สินที่ผู้กระทำความ ผิดได้ไปจะต้องเป็นทรัพย์สินของผู้ตน ฉะนั้นถ้าเป็นทรัพย์สินของผู้หลอกลวงแต่ ผู้ตนครอบครองทรัพย์สิน การได้ไปซึ่งการครอบครองหรือกรรมสิทธิ์ก็อาจเป็นความผิด ฐานฉ้อโกงได้ ถ้าผู้หลอกลวงไม่อ้างอายุโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะได้ไปซึ่งการครอบ ครอบหรือกรรมสิทธิ์²

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 2132/2517

² สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม 4 ตอน 1,

ความเห็นฝ่ายหลังนี้ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาสนับสนุนความเห็นนี้ไว้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 725/2476 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2132/2517¹

คำพิพากษาศาลฎีกาแรก วินิจฉัยว่าจำเลยกู้เงินโจทก์และมอบโฉนดให้เป็นประกันไว้ ภายหลังกมาขอรับคืนว่าจะเอาไปให้เจ้าของเงินรายใหม่ซึ่ง เป็นความเท็จ โจทก์หลงเชื่อจึงมอบโฉนดให้ไป แล้วจำเลยโอนขายให้คนอื่นไปเสีย ทั้งนี้จำเลยมีความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับหลังนั้น มีข้อเท็จจริงใดก็ตามที่ จำเลยที่ 1 ได้กู้เงินโจทก์ไป 120,000 บาท และได้มอบโฉนดที่ดินเลขที่ 3591 ซึ่งมีนางอุษารภิยาจำเลยที่ 1 กับพวกเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์มอบให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นประกัน ต่อมาวันที่ 5 ตุลาคม 2509 จำเลยที่ 1 ได้กู้เงินโจทก์ไปอีก 20,000 บาท และได้ทำสัญญากู้ยืมให้ไว้ และต่อมาวันที่ 31 มกราคม 2511 จำเลยที่ 1 ได้ขอยืมโฉนดเลขที่ 3591 ที่มอบไว้ไปจากโจทก์ และต่อมาวันที่ 14 มีนาคม 2511 จำเลยที่ 2 ได้นำโฉนดที่ดินเลขที่ 41601, 41603, 41604 ซึ่งมีชื่อจำเลยที่ 2 เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์นำมามอบให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นประกันที่จำเลยที่ 1 กู้จากโจทก์แทนโฉนดเลขที่ 3591 และจำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญาค้ำประกันที่จำเลยที่ 1 กู้ไปจากโจทก์ไว้ด้วย ครั้นต่อมาจำเลยทั้งสองได้ขอยืมโฉนดเลขที่ 41601 ของจำเลยที่ 2 ซึ่งมอบให้โจทก์ไว้เป็นประกันหนึ่งของจำเลยที่ 1 ไปจากโจทก์ แต่จำเลยทั้งสองไม่นำโฉนดที่ดินเลขที่ 41601 มาคืนให้โจทก์ตามกำหนด กลับนำโฉนดดังกล่าวไปจดทะเบียนโอนขายให้แก่บุคคลอื่นเสีย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานโจทก์นำสืบฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองได้มีเจตนาทุจริตหลอกลวงเอาโฉนดเลขที่ 41601 ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 2 ไปจากโจทก์ โดยใช้อุบาย

¹ คำพิพากษาศาลฎีกานี้มีโคลงพิมพ์ในคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งจัดพิมพ์โดยเนติ

หลอกลวงว่าขอยืมโฉนดที่ดินแล้วมีชื่ออยู่แล้วจะส่งคืน โจทก์หลงเชื่อจึงมอบโฉนดให้จำเลยทั้งสองไป แล้วจำเลยทั้งสองรวมกันเอาโฉนดที่ดินดังกล่าวไปจดทะเบียนโอนขายให้แก่บุคคลอื่น แม้โฉนดที่ดินดังกล่าวจะเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 2 ก็ตาม แต่การที่จำเลยทั้งสองเอาโฉนดที่ดินดังกล่าวไปมอบให้โจทก์ไว้เป็นประกันเงินกู้ที่จำเลยที่ 1 กู้เงินไป โจทก์จึงมีสิทธิตามกฎหมายที่จะยึดโฉนดที่ดินนั้นไว้ได้ เมื่อจำเลยทั้งสองทุจริตกล่าวเท็จหลอกลวงเอาโฉนดที่ดินนั้นไป การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นฝ่ายหลังที่ว่าแม้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้หลอกลวง หากผู้หลอกลวงได้หลอกลวงจนได้ไปซึ่งการครอบครองทรัพย์สินจากผู้หลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ผู้หลอกลวงก็ควรมีความผิดฐานฉ้อโกงได้ ดังเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับคำพิพากษาของศาลได้มีแนวโน้มในการวินิจฉัยคดีในแนวเดียวกันกับความเห็นฝ่ายหลังนี้ด้วย

โดยปกติ ผู้หลอกลวงกับผู้ใดทรัพย์สินไปจากผู้หลอกลวงหรือบุคคลที่ 3 ก็ควรเป็นบุคคลเดียวกัน แต่อาจเป็นผู้อื่น (บุคคลภายนอกมีผู้หลอกลวง) ได้ทรัพย์สินไป มีปัญหาว่า ผู้หลอกลวง จะมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้จำกัดไว้ว่าผู้ที่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้หลอกลวงเท่านั้น ฉะนั้น ผู้ที่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินอาจเป็นผู้หลอกลวงนั่นเอง หรือผู้อื่น (บุคคลที่สาม) ก็มีความผิดทั้งสิ้น ถ้ามีการหลอกลวงให้ผู้นั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สิน

1 จิตติ กิ่งศรัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 3. หน้า 2579

ผลการกระทำที่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงได้อีกอย่างหนึ่ง นอกจากการได้ทรัพย์สินไป คือหลอกลวงจนเป็นผลให้ผู้อื่นหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(9) ได้ให้คำนิยามคำว่า "เอกสารสิทธิ" หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ เช่น สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาเช่า ตัวเงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เอกสารสิทธินั้นต้อง เป็นเอกสารสิทธิที่มีผลสมบูรณ์บังคับกันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเอกสารสิทธิที่ทำขึ้นนั้นไม่สมบูรณ์เรียกরণกันไม่ได้ตามกฎหมายแล้ว การให้ทำถอน หรือทำลายเอกสารสิทธินั้นก็ไม่มี ความผิดฐานฉ้อโกง เพราะเอกสารนั้นไม่เป็นเอกสารสิทธิตามกฎหมาย¹

เจตนา

ความรับผิดในทางอาญา สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงนี้ เช่น เกี่ยวกับความผิดฐานอื่นที่ผู้กระทำต้องมีเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 ซึ่งมีบัญญัติว่า "บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา....." แต่ความรับผิดทางอาญารฐานฉ้อโกงทางกับความรับผิดทางอาญารฐานอื่นบางฐาน กล่าวคือ ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยประมาทหรือโดยไม่เจตนา จะเกิดขึ้นได้เฉพาะกรณีกระทำโดยเจตนาเท่านั้น

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1666/2494 จำเลยแพพนั้นจึงทำสัญญากู้ยืมไว้ให้แพนเงิน ภายหลังจำเลยหลอกลวงให้ผู้อื่นส่งสัญญาเงินกู้ให้จำเลย แล้วจำเลยก็ทำลายเสีย ดังนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 855 และ 853 สัญญาไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นผลในการก่อตั้งสิทธิ หรือหนี้สินแต่อย่างใด จึงไม่ใช่เอกสารสิทธิ จำเลยไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

การกระทำโดยเจตนาใดแก่อะไรนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59
วรรค 2 บัญญัติว่า "กระทำโดยเจตนาใดแก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และใน
ขณะเดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น" การกระทำ
โดยเจตนาอันผู้กระทำต้องรู้สำนึก รู้สึกผิดชอบในขณะที่กระทำผิด และต้องกระทำโดยผู้
กระทำประสงค์ต่อผลของการกระทำ หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น การประสงค์
ต่อผลของการกระทำเป็นเจตนาโดยตรง ส่วนการยอมเล็งเห็นผลเป็นเจตนาโดยอ้อม
โดยปกติย่อมไม่อาชวร่าบได้ชัดว่าผู้กระทำประสงค์อะไร จึงต้องพิจารณาจากกรรมและ
พฤติการณ์ภายนอกโดยอาศัยหลัก "กรรมยอมเป็นเครื่องชี้เจตนา" ส่วน การเล็งเห็น
ผลของการกระทำก็พิจารณาว่าบุคคลในฐานะเช่นเดียวกับผู้กระทำโดยปกติเล็งเห็นผล
ของการกระทำหรือไม่ หาได้วินิจฉัยจากบุคคลสามัญทั่วไปที่เรียกว่าวิญญูชนไม่

นอกจากนั้น ผู้กระทำต้องรู้ขอเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำอัน
เป็นองค์ประกอบความผิดด้วย จึงจะเป็นการกระทำโดยเจตนา หากผู้กระทำมิได้รู้
ขอเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบแห่งความผิด ก็ไม่เป็นการกระทำโดยเจตนา ตามประ
มวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรค 3 กล่าวคือ ผู้กระทำผิดจะต้องรู้ว่าขอความที่
ตนแสดงออกเป็นเท็จด้วย จึงจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกง หากผู้กระทำเข้าใจโดยสุจริต
ว่าขอความที่ตนแสดงออกเป็นเท็จนั้นเป็นความจริงผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

เจตนาทุจริต

นอกจากผู้กระทำจะต้องมีเจตนาธรรมดากังกล่าวแล้ว ผู้กระทำจะต้อง
มีเจตนาพิเศษกล่าวคือ เจตนาทุจริตด้วย ผู้กระทำจึงจะมีความผิดฐานฉ้อโกง

เจตนาทุจริต คืออะไรนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(1) บัญญัติ
ว่า "โดยทุจริต" หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับตนเองหรือบุคคลอื่น"

คำว่า "ประโยชน์" มีความหมายอย่างไร

สำหรับประโยชน์ในที่นี้ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะ เป็นทรัพย์สินเท่านั้น ยังรวมถึง ประโยชน์โดยทั่วไปที่ไม่เป็นทรัพย์สินด้วย

ตัวอย่าง การที่จำเลยนำตัวบุคคลอื่นมาแสดงว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นขอประกันต่อศาลโดยขอให้โจทก์รับรองหลักทรัพย์ โจทก์หลงเชื่อจึงรับรองหลักทรัพย์นั้นต่อศาลและศาลให้ประกันไป ต่อมาจำเลยหลบหนี กังนี้ หนังสือรับรองหลักทรัพย์เป็นเอกสารสิทธิ และการที่จำเลยได้ประกันตัวไป ถือว่าได้รับประโยชน์แล้ว จึงเป็นการทุจริต จำเลยย่อมมีความผิดฐานฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกาที่ 863/2513)

มีปัญหาว่า เจตนาทุจริตจะต้องเกิดขึ้นเมื่อใด

เจตนาทุจริตเกี่ยวกับการหลอกลวงให้ความผิดฐานฉ้อโกงนี้จะต้องมีเจตนาทุจริตก่อนหรือในขณะที่กระทำการหลอกลวงจึงจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกง ถ้ามีเจตนาทุจริตเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ทรัพย์สินไว้ในความครอบครองแล้ว อาจผิดฐานยกยอกได้

ตัวอย่าง จำเลยนำเอาข้อความอันเป็นเท็จไปกล่าวหลอกลวงโจทก์ให้หลงเชื่อว่าเป็นความจริง ทำให้โจทก์หลงเชื่อคำหลอกลวง จึงมอบเงินให้จำเลยไปส่อเจตนาทุจริตมาแต่แรก เป็นความผิดฐานฉ้อโกง หากจำเลยได้ครอบครองเงินของโจทก์มาก่อนแล้วเบียดบังเอาได้เป็นของตนอันเป็นจะเป็นความผิดฐานยกยอกไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 592/2505)

อาจสรุปได้ในเรื่องหลักทั่วไปของความผิดฐานฉ้อโกงที่ได้บัญญัติไว้เป็นเวลานานแล้วว่า ปัญหาเรื่องคำนิยามและหรือองค์ประกอบของตัวบทกฎหมายนั้นได้

มีนักนิติศาสตร์และคำพิพากษาศาลสถิตยัตติธรรมให้ความเห็นไว้แล้ว เป็นส่วนใหญ่ ปัญหาในเรื่องการตีความของกฎหมายลักษณะนี้ตามองค์ประกอบจึงไม่มีปัญหามากนัก (เว้นแต่ในเรื่องการครอบครอง เท่านั้นที่ยังมีความเห็นเป็นสองฝ่ายอยู่)

ส่วนขององค์ประกอบทางจิตใจของผู้กระทำผิดนั้นก็คงเป็นไปตามแนวของกฎหมายอาญาทั่วไป คือมีทั้งเจตนาธรรมดาและเจตนาพิเศษที่ผิดแปลกหรือละเอียดอ่อนกว่าเรื่องอื่นบ้างก็ตรงที่ว่าเจตนาพิเศษนั้น ถ้าเกิดขึ้นก่อนหรือขณะที่ได้มีการหลอกลวงแล้วก็เข้าความผิดฐานฉ้อโกง แต่ถ้าเกิดขึ้นภายหลังก็เป็นความผิดฐานยกยอกไปได้

แต่ที่เกิปัญหาก็ในเรื่องการตีความความผิดฐานฉ้อโกงนี้ คือเรื่องของการให้คำมั่นเป็นเท็จซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

ความหมายของการให้คำมั่นเป็นเท็จ

การให้คำมั่นเป็นเท็จ¹ ไม่ได้มีการให้คำนิยามไว้ในกฎหมายแต่อย่างใด คงมีแต่นักนิติศาสตร์ได้ให้คำนิยาม ในเรื่องการให้คำมั่นเป็นเท็จว่าหมายความว่าอะไร และในประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทำรากกฎหมายไทยได้ให้คำนิยามไว้ว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จ หมายถึงการให้คำมั่นว่าจะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต โดยผู้ให้คำมั่นตั้งใจไว้แล้วในขณะที่ให้คำมั่นว่าจะไม่ปฏิบัติตามนั้น² (แต่ที่ให้คำมั่นไปก็เพื่อจงใจให้เขาหลงเชื่อ

¹ False promise

² อุทิศ แสนโกศิก, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดทางอาญาฐานฉ้อโกง" บทบัญญัติ 25 (พฤษภาคม 2511) : 283, ยงยุทธ ชารีสาร "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดฐานฉ้อโกง" บทบัญญัติ เล่มที่ 36 ตอน 3 (พ.ศ.2522): 447

ว่าคนตั้งใจจะกระทำหรือไม่กระทำตามคำมั่นนั้น)

ตำรากฎหมายอังกฤษได้ให้คำนิยามไว้ว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จ คือคำมั่น
ซึ่งขณะทำสัญญา ผู้ให้คำมั่นไม่ตั้งใจที่จะรักษาคำมั่นที่ให้ไว้¹

ตำรากฎหมายอเมริกันได้ให้คำนิยามไว้ว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จ คือคำมั่น
ที่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำขึ้นโดยเจตนาไม่ปฏิบัติตามตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งเป็นการแสดงขอความ
เท็จในขณะทำคำมั่น²

ตัวอย่าง คำขอยืมเงินขาว 500 บาท โดยสัญญาว่าจะใช้เงินคืนภายใน 1 เดือน ชาวจึงให้ยืมเงินไป ต่อมาครบกำหนดชำระเงินคืน 1 เดือนแล้ว ชาวได้ไปหางานเงินที่ขอยืมไป คำปฏิเสธว่าไม่เคยยืมเงินไปจากขาว โดยในขณะที่ยืมเงินและได้เงินไป คำมีเจตนาจะไม่ใช้เงินคืนอยู่แล้ว ที่กล่าวว่ายืมและสัญญาจะใช้เงินคืนภายใน 1 เดือน ก็เพื่อให้ชาวหลงเชื่อว่าจะได้เงินคืนและยอมมอบเงินให้ไป ทั้งนี้เป็นการให้คำมั่นเป็นเท็จ³

¹ false promise is meant a promise which, at the time of its being made, the maker does not intend to keep (ดู Edward Griew., The theft Acts 1968 and 1978, 2rd ed. (London : Sweet & Masewell, 1978), p. 89

² Perkins Rollin M., Criminal Law, p.303

³ ต่างกับ กรณีที่ขณะคำขอยืมเงินและได้เงินไป คำมีเจตนาจะใช้เงินคืนให้ แต่ต่อมาเปลี่ยนความตั้งใจภายหลัง ซึ่งเป็นเพียงผิดคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้เท่านั้น ยังไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

จะเห็นได้ว่า ขวดยอมรับสิทธิฟ้องร้องทางแพ่ง เรียกว่าให้คำชำระเงินที่ยืมไปคืนได้ ตามมาตรา 653 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งแล้ว คำจะมีความผิดทางอาญาฐานฉ้อโกงด้วยหรือไม่ ย่อมแล้วแต่ว่าจะถือว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จ เป็นการหลอกลวงในความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่ ซึ่งจะได้พิจารณากันต่อไป

เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย

การศึกษา เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทยก็เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายต่างประเทศได้บัญญัติเรื่องการให้คำมั่นเป็นเท็จไว้อย่างไร และคำพิพากษาของศาลต่างประเทศเป็นอย่างไร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยแล้ว กฎหมายไทยได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้อย่างไรและคำพิพากษาศาลฎีกาได้ตัดสินไว้อย่างไร

ก. บทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศ

บทบัญญัติกฎหมายในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่บัญญัติเรื่องฉ้อโกง เช่นเดียวกับกฎหมายไทย กล่าวคือชดถอยค่ากลาง ๆ ว่าหลอกลวงโดยไม่ระบุดังแจ้งลงไปว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่ จึงต้องอาศัยตัวอย่างที่ให้ไว้และคำพิพากษาของศาลมาประกอบการพิจารณา ซึ่งหลายประเทศได้แปลความหมายการหลอกลวงให้หมายความรวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย มีกฎหมายบางประเทศบัญญัติไว้ชัดเจนว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จไม่เป็นความผิดทางอาญาและมีกฎหมายบางประเทศที่บัญญัติไว้ชัดเจนว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ก. บทบัญญัติกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง เช่น

กานา

ประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1960 มาตรา 133 ระบุว่าการแสดง
เท็จนั้นจะทำให้มีผิดข้อ โกง ไม่รวมถึงการแสดง เจตนาหรือการให้คำมั่น¹

ข. บทบัญญัติกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีความผิด

ออสเตรเลีย

กฎหมายอาญาของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และวิกตอเรีย บัญญัติว่าการให้คำมั่น
เป็นเท็จโดยจงใจก็มีผิดข้อ โกงได้ (1957 Crim. L.R.396) ศาลเคยวินิจฉัยว่า
คำมั่นซึ่งประสงค์และก่อให้เกิดความเข้าใจว่าผู้ให้คำมั่นเจตนาจะปฏิบัติตามคำมั่นนั้น
ยอมเป็นการหลอกลวง ถ้าความจริงเขาไม่ได้มีเจตนาเช่นนั้นในขณะที่ให้คำมั่น เขาอาจ
ไม่มีเจตนาเช่นนั้น เพราะเขาคังใจไว้แล้วว่าจะไม่ปฏิบัติตามคำมั่นหรือเพราะในขณะที่
ให้คำมั่นเขาไม่เชื่อว่าจะสามารถปฏิบัติตามคำมั่นได้ ในทั้งสองกรณีดังกล่าวถือเป็นการ
ให้คำมั่นเป็นเท็จโดยจงใจ ขอเท็จจริงเพียงว่าไม่ปฏิบัติตามคำมั่นไม่เพียงพอให้สันนิษฐาน
ได้ว่าผู้ให้คำมั่นไม่มีเจตนาจะทำตามคำมั่นมาแต่แรก การสันนิษฐานดังกล่าวเป็นการ
สันนิษฐานในขอเท็จจริง ซึ่งจะสันนิษฐานได้เช่นนั้นหรือไม่ยอมแล้วแต่พยานหลักฐานใน
คดีทำให้เป็นคำมั่นโดยไม่คำนึงเสียเลยว่าตนจะสามารถปฏิบัติตามคำมั่นนั้นเสียได้หรือไม่
อาจทำให้สันนิษฐานได้ว่าไม่มีเจตนาปฏิบัติตามคำมั่น แต่ยังไม่เป็นการสันนิษฐานใน
ขอเท็จจริง ซึ่งจะ เป็นการสมควรหรือไม่ก็คงพิจารณาจากพยานหลักฐานในแต่ละคดี²

¹ อูทิส แส่นโกติก, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดทางอาญารฐาน
ฉ้อโกง," หน้า 285

² บุงยุทช ธารีสาร, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดทางอาญารฐาน
ฉ้อโกง," หน้า 448-449.

อังกฤษ

ใน ค.ศ. 1757 อังกฤษได้ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องฉ้อโกงทั่วไปขึ้น โดยใช้ถ้อยคำกว้าง ๆ ว่า โดยการแสดงเท็จ¹ และต่อมาได้นำมารวมไว้ในกฎหมายฉบับใหม่² โดยยังคงใช้ถ้อยคำว่า โดยการแสดงเท็จใด ๆ³

การให้คำมั่นว่าจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต โดยไม่ตั้งใจ จะทำตามนั้น จะเป็นการแสดงเท็จหรือไม่นั้น ในอังกฤษถึงกับมีข้อความบัญญัติไว้ใน Summary Jurisdiction Act 1899⁴ รับรองว่า คำมั่นสัญญาว่าจะทำการใดในภายหน้า แม้ไม่ตั้งใจจะทำตามนั้น ก็ไม่เป็นอภัยเท็จในตัวของมันเอง⁴

คำสอนอังกฤษได้เคยวางหลักไว้ว่า การแสดงเท็จต้องเป็นการแสดงเท็จในข้อเท็จจริงที่มีอยู่ กล่าวคือ ต้องเป็นการแสดงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต หรือเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งยังไม่เกิดขึ้น ย่อมไม่เป็นการแสดงเท็จ ฉะนั้นการให้คำมั่นเป็นเท็จซึ่งเป็นเรื่องรับรองว่าจะกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต หากไม่กระทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ ย่อมไม่เป็นการแสดงเท็จ เป็นแต่เพียงผิดคำมั่นสัญญาเท่านั้น แต่ถาการให้คำมั่นเป็นเท็จมีการแสดงเท็จเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตหรือ

¹ by false pretence or pretences

² The Larceny Act, 1916 section 32

³ by any false pretence

⁴ จิตติ คิงส์ทีย์, "หมายเหตุคำพิพากษาฎีกาที่ 1187/2500" คำพิพากษาฎีกา, ตอนที่ 3 (พ.ศ. 2500) หน้า 1164

ในปัจจุบันรวมอยู่ควยแล้ว อาจทำให้มีความผิดได้

คดีแรกที่ถือกันว่าวางหลักในเรื่องนี้ คือ คดี R.v. Goodhall มีข้อเท็จจริงว่าจำเลยหลอกซื้อเนื้อโคโดยบอกว่าจะชำระราคาให้ ซึ่งความจริงไม่ได้ตั้งใจจะชำระราคาให้ ศาลวินิจฉัยว่าไม่ผิด โดยให้เหตุผลว่า เป็นเพียงคำมั่นว่าจะกระทำการอย่างหนึ่งในอนาคต เพียงใช้ความระมัดระวังอย่างธรรมดาที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายเนื่องจากการทำผิดคำมั่นได้ ต่อมาคดี R.v. Woodman ซึ่งโจทก์อ้างเหตุผลว่าแม่จำเลยเพียงแต่ให้คำมั่น ก็ควรถือเป็นการแสดงเท็จได้ ถ้าจำเลยตั้งใจจะไม่ปฏิบัติตามนั้นมาแต่แรก เพราะควรถือว่าเจตนาของจำเลยเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่ และมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับเจตนาของจำเลยแล้ว แต่ศาลไม่รับฟังเหตุผลของโจทก์ดังกล่าว โดยศาลกล่าวว่า จะรู้จิตใจคนได้อย่างไร และตามเรื่องเป็นเพียงการแสดงเท็จโดยคำมั่น¹

คดีต่อมาและถือเป็นหลักอ้างอิงอยู่ในขณะนั้น คือ คดี R.v. Dent. จำเลยซึ่งประกอบอาชีพฆ่าสายสัตว์ โคทำสัญญาจะฆ่าสายตัวหนึ่งในที่ดินของชาวนาเป็นเวลา 1 ปี โคขอค่างางล่วงหน้าครึ่งปีและได้รับไปแล้ว ในที่สุดจำเลยไม่ไปทำงานให้ตามสัญญาเลย ตามคำชี้ขาดของลูกขุนเห็นได้ว่าลูกขุนเชื่อว่าจำเลยไม่ได้มีเจตนาทำงานให้ตามสัญญาและไม่ได้เขาทำสัญญาโดยสุจริต โจทก์อ้างว่าจริงอยู่จะเป็นการหลอกลวงไฉน การแสดงเท็จต้องเป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่มีอยู่ แต่การแสดงถึงเจตนาปัจจุบันแม้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ก็ยังเป็นการแสดงถึงข้อเท็จจริงที่อยู่ขณะที่จำเลยเขาทำสัญญา จำเลยยอมแสดงออกโดยปริยายว่าคนเจตนาจะปฏิบัติตามสัญญา ทั้ง ๆ ที่ความจริง จำเลยไม่มีเจตนาเช่นนั้น ดังนั้นจำเลยจึงควรมีผิดได้ ศาลชั้นต้น

¹ อุตทิส แส่นโกศล, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดอาญาฐานฉ้อโกง,"

พิพากษาลงโทษจำเลยตามคำชี้ขาดของลูกขุน จำเลยอุทธรณ์มายังศาลอุทธรณ์คดี
อาญา¹

ศาลอุทธรณ์คดีอาญาพิพากษายกฟ้องโดยให้เหตุผลว่า หลักในเรื่องนี้เป็น
ดังที่บัญญัติไว้ใน Summary Jurisdiction Act, 1899 หลักนี้ขอขยายอยู่
2 ประการ ประการแรก ถ้าคำมั่นว่าจะปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคตมีการ
แสดงเท็จจริงขอเท็จจริงที่มีอยู่ประกอบด้วยก้อทำให้มีผิดได้ ศาลยกตัวอย่างคดี
R.v.Jennison (1862) L.C.157 ซึ่งจำเลยได้เงินจากหญิงผู้เสียหายด้วย
การกลาวเท็จว่าตนยังไม่ได้แต่งงานและตนตั้งใจจะแต่งงานกับหญิงผู้เสียหายในคดี
ดังกล่าว ศาลวินิจฉัยว่า การให้คำมั่นนั้นเท็จว่าจะแต่งงานด้วยไม่เป็นเหตุให้ฟ้อง
ได้ แต่การกลาวเท็จว่าจำเลยยังไม่ได้แต่งงาน เป็นเหตุให้มีผิดได้ ประการที่สอง
กฎหมายไม่ได้ประสงค์จะแบ่งแยกอนาคตออกจากปัจจุบันอย่างเฉียบขาด ถ้าบุคคลหนึ่ง
พูดว่า "ถ้าทานมอบของให้ข้าพเจ้าเดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าจะมอบเงินให้ทาน 10 ปอนด์ หาก
คำนี้ถึงลำดับเวลาแล้วการชำระราคายอมมาหลังจากการส่งมอบของ แต่ถาคำนี้ถึง
แก่การประกอบธุรกิจของถือเป็นที่กิจการเดียวกัน จนกระทั่งบัดนี้ยังไม่มีความจำเป็นที่
ศาลจะตองวินิจฉัยแนวแบ่งแยกระหว่างอนาคตกับปัจจุบันว่าอยู่ตรงไหน ทั้งนี้คงเนื่อง
จากว่าโดยสภาพแล้วคงมีคำมั่นว่าจะปฏิบัติในทันทีน้อยรายที่ไม่มีมีการแสดงออกว่าผู้ให้
คำมั่นพร้อมที่จะปฏิบัติได้ในขณะนั้น โดยปกติต้องมีการแสดงออกถึงขอเท็จจริงที่มีอยู่ว่า
เขาสามารถที่จะปฏิบัติได้ เช่น ถ้าให้คำมั่นว่าจะชำระเงิน 10 ปอนด์ทันที ก็ยอมเป็น

¹ court of criminal appeal

การแสดงออกโดยปริยายว่าเขามีเงินจำนวนนั้นพร้อมที่จะส่งมอบ¹ แต่ทำให้คำมั่นว่าจะชำระภายใน 1 อาทิตย์ คำมั่นของเขาอมเพียงแค่ออกคดลงกับความหวังว่าภายในเวลาถึงกล่าวเขาจะมีเงินมาปฏิบัติตามคำมั่นได้ ในคดีนี้ขอเท็จจริงเป็นเพียงเรื่องคำมั่นว่าจะกระทำการอย่างหนึ่งในอนาคตไม่ใช่เรื่องที่จำเลยไม่ได้ประกอบอาชีพค้าขายสัตว์ หรือจำเลยไม่อาทำงานให้ใครตามสัญญาแล้วมาหลอกหลวงว่ามีอาชีพเช่นนั้นและทำงานให้ใคร²

แต่ศาลอังกฤษเคยวินิจฉัยถึงเรื่องการแสดงเท็จเกี่ยวกับสภาพแห่งจิตใจบุคคลเป็นการแสดงเท็จเกี่ยวกับขอเท็จจริงที่มีอยู่ไว้ในคดีแพ่งเรื่องหนึ่งคือ คดี Edgington v. Fitzmaurice (1885) 29 Ch. D. 483 ซึ่ง Bowen L.J. กล่าวว่า "ต้องเป็นการแสดงเท็จเกี่ยวกับขอเท็จจริงที่มีอยู่ แต่สภาพจิตใจของบุคคลก็เป็นขอเท็จจริงอันหนึ่งเหมือนกับสภาพแห่งการย่อยอาหารของเขา จึงอยู่การพิสูจน์"

¹ คดี R. v. Gordon (1889) 23 Queen's Bench Division. 354 ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้องซึ่งกล่าวหาว่าจำเลยชื่อ Isac Gordon (นายทุนเงินกู้มีชื่อเสียง) เจตนาหลอกหลวงผู้เสียหายว่า ตนพร้อมจะชำระเงิน 100 ปอนด์ ทำให้ผู้เสียหายยอมให้หลักประกันโดยออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่จำเลย โดยศาลวินิจฉัยว่าคำฟ้องของโจทก์สมบุรณ์เพราะได้อ้างถึงการแสดงเท็จเกี่ยวกับขอเท็จจริงที่มีอยู่ กล่าวคือจำเลยพร้อมที่จะจ่ายเงิน 100 ปอนด์ให้แก่ผู้เสียหายและมีเงินพร้อมที่จะจ่าย เมื่อผู้เสียหายได้เขียนตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น

² อุททิศ แสนโกสิก, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดอาญาฐานฉ้อโกง" อุททิศสรณ์ (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2515), หน้า 71-74

สภาพแห่งจิตใจของบุคคลในขณะหนึ่งว่ามีอยู่อย่างไร เป็นการทำได้ยากมาก แต่ถ้าพิสูจน์ได้เป็นข้อเท็จจริงอันหนึ่ง เช่นเดียวกับเหตุการณ์อื่น ๆ การแสดงเท็จเกี่ยวกับสภาพแห่งจิตใจของบุคคลเป็นการแสดงเท็จเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเช่นกัน¹ หมายความว่า สภาพแห่งจิตใจในขณะที่ผู้กล่าวแสดงข้อความออกมามีอยู่อย่างไร ก็เป็นข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ปัจจุบันอย่างหนึ่ง การกล่าวว่าคุณมีเจตนาจะทำอะไร ซึ่งความจริงไม่มีก็เป็นความเท็จได้ ดังนั้นการให้คำมั่นสัญญาโดยไม่เจตนาทำตามก็เป็นเท็จได้เหมือนกัน

ปัญหาที่ว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จมีความผิดฐานแสดงเท็จ² ตามกฎหมายอังกฤษหรือไม่ ในเรื่องนี้ยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่เป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งว่าไม่มีความผิด เพราะไม่เป็นการแสดงเท็จ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่ามีความผิด เพราะเป็นการแสดงเท็จเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาของอังกฤษได้เสนอแก้ไขกฎหมายอาญาในส่วนความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ใหม่ โดยเสนอให้บัญญัติความผิดฐาน criminal deception ซึ่งคลุมถึงความผิดฐานฉ้อโกงนี้และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์อย่างอื่นที่ใช้วิธีการหลอกลวง โดยคำว่า deception ให้หมายความรวมถึงการแสดงเท็จในเจตนาปัจจุบันของผู้แสดงออกด้วย ต่อมา ค.ศ. 1968 อังกฤษได้ออกกฎหมายอาญาในส่วนความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ใหม่เรียกว่า The Theft

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ J.C.Smith and Brain Hogan, Criminal Law, p.539

² False Pretence

Act 1968 โดยบัญญัติความผิดฐานหลอกลวง¹ ไว้ในมาตรา 15 และได้ให้คำจำกัดความคำว่า deception ให้หมายความรวมถึงการหลอกลวงเกี่ยวกับเจตนาในปัจจุบันด้วย²

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันกฎหมายอาญาของอังกฤษได้แก้ไขในเรื่องการให้คำมั่นสัญญา โดยในขณะที่ให้คำมั่นไว้ ผู้ให้คำมั่นไม่มีเจตนาที่จะทำตามนั้นให้เป็นความผิดฐานหลอกลวงแล้ว ซึ่งเป็นการกลับหลักเดิมของศาลที่เคียววงหลักไว้

สหรัฐอเมริกา

กฎหมายอาญาเกี่ยวกับฉ้อโกงของรัฐส่วนมากในสหรัฐอเมริกา ได้ใช้ถ้อยคำอย่างกว้าง ๆ ว่า เป็นการแสดงเท็จ³ แต่ศาลก็ตีความเช่นเดียวกับศาลอังกฤษ ที่ตีความว่าการแสดงเท็จต้องเป็นการแสดงเท็จในข้อเท็จจริงที่มีอยู่ ส่วนการให้คำมั่นว่าจะกระทำอย่างหนึ่งในภายหน้าโดยในขณะที่ให้คำมั่น ผู้ให้คำมั่นไม่มีเจตนาจะกระทำตามนั้น ไม่เป็นการแสดงเท็จ แต่ศาลของรัฐแคลิฟอร์เนีย วินิจฉัยว่าการให้คำมั่นเป็น

¹ offences involving deception

² Section 15(4) For purposes of this section "deception" means any deception (whether deliberate or reckless) by words or conduct as to fact or as to law, including a deception as to the present intentions of the person using the deception or any other person.

³ false pretenses

เท็จก็มีพื้นฐานฉ้อโกงได้และได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเท็จให้รวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จ¹ ภัย เช่น รัฐแมสซาชูเซต, รัฐโอไฮโอ, รัฐคอนเนคติกัต และ รัฐมิชิแกน เป็นต้น²

ตัวอย่างของคำพิพากษาศาลในสหรัฐอเมริกาที่วินิจฉัยว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จไม่เป็นการหลอกลวงในความฉ้อโกง คือ คดี *Chaplin v. U.S.* ซึ่งศาลอุทธรณ์ของสหรัฐวินิจฉัยไว้เมื่อ ค.ศ. 1946³ ในคดีนี้โจทก์ฟ้องว่าจำเลยได้แสดงเท็จต่อผู้เสียหายโดยแจ้งว่าจำเลยค้าขายสุรา ญผู้เสียหายจะให้ยืมเงิน จำเลยก็นำเงินนั้นไปซื้อแสดมปสุราและจะใช้จ่ายเงินคืนภายหลัง ทั้งนี้โดยจำเลยมิได้เจตนาจะซื้อแสดมปสุราและคืนเงินใหญ่ผู้เสียหายเลย ขอให้ลงโทษจำเลยฐานฉ้อโกงตามกฎหมายของ *Distric of Columbia* (คือนครวอชิงตัน) ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยค้าขายสุราจริง และได้กู้ยืมเงินผู้เสียหายไป โดยอ้างเหตุดังกล่าวในฟ้องหลายครั้งด้วยกัน จำเลยเคยซื้อแสดมปสุราเพียงครั้งเดียวเป็นจำนวนเล็กน้อยหลังจากกู้ยืมเงินไปครั้งแรก และจำเลยไม่เคยใช้จ่ายเงินคืนแก่ผู้เสียหายเลย ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยตามที่โจทก์อ้างในฟ้องยังไม่เป็นความฉ้อ เพราะตามคำฟ้องคดีของโจทก์ขึ้นอยู่กับเจตนาของ

¹ promissory fraud or false promise.

² Perkins Rollin M., *Criminal Law*, p. 305, WAYNE R. La

FAVE. and AUSTIN W. SCOTT, JR, *Handbook on Criminal Law* (ST. Pual Minn : West Publishing Co., 1972), p. 653

³ อุททิศ แสนโกศิก, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความฉ้อฉลฐานฉ้อโกง" *อุททิศสาร*, หน้า 75-79.

จำเลยในขณะที่ได้เงินไปจากผู้เสียหายในอันที่จะไม่กระทำการ 2 อย่างที่ให้คำมั่นไว้ คือ ข้อแสร้งปรารถนาอย่างหนึ่งกับชำระเงินที่กู้ยืมไปอีกอย่างหนึ่ง คำมั่นทั้งสองประการนี้ เกี่ยวกับเรื่องซึ่งจำเลยจะกระทำในอนาคต ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเจตนาในปัจจุบันของจำเลยที่จะไม่ซื้อแสร้งปรารถนาและไม่ใช้เงินคืน จะถือเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่หรือไม่ ศาลเห็นว่าการแสดงออกซึ่งเจตนาว่าจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคตไม่ใช่การแสดงออกซึ่งข้อเท็จจริงอันมีอยู่¹ ไตอาจถึงตำราและคำพิพากษาของศาลทั้งอังกฤษและอเมริกามาประกอบ ศาลให้เหตุผลประกอบว่าหลักนี้ชอบด้วยเหตุผล จริงอยู่ในการค้นหาเจตนาในการกระทำผิดอาจกระทำได้โดยย้อนหลังไปถึงการกระทำ และถือว่าจำเลยมีเจตนากระทำสิ่งใดก็ตามใดกระทำไปแล้ว แต่ในกรณีที่มิชำระเงินหรือไม่ใช้เงินไปเพื่อการที่ได้ตกลงกันไว้ภายในคดีนี้ มีทางที่จะเป็นความผิดอาญาได้ หรือเป็นเพียงการผิดสัญญาในทางธุรกิจการค้าอย่างธรรมดาทั่วไประยะนั้นหากจะใช้วิธีค้นหาเจตนาอย่างดังกล่าวข้างต้นจะเป็นอันตรายอยู่มาก การดำเนินธุรกิจจะชุลมุนเนื่องจากลูกหนี้เอาจุดลงโทษถ้าหากและลูกหนี้เห็นว่าขณะกู้ยืมนั้นลูกหนี้ตั้งใจจะโกงบุคคลซึ่งเพียงแต่ผิดคดีหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ ก่ออาชญาฟ้องให้ศาลลงโทษได้ และจะกล่าวหาแต่เพียงว่าถ้าเป็นผู้บริสุทธิ์ จำเลยก็จะหลุกพอนไค่นั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะเพียงแต่อนุญาตให้มีการฟ้องร้องทางอาญาได้ ก็เท่ากับให้อาวุธอันน่าสยดสยองแก่เจาหนี เนื่องจากพอถูกฟ้องอย่างน้อยก็ทำให้ลูกหนี้ถูกฟ้อง เสียชื่อเสียงและเสียค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีแล้ว

ในคำพิพากษานี้มีผู้พิพากษานายหนึ่งทำความเห็นแย้งไว้ โดยกล่าวว่า ศาลควรวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาตรฐานความรอบรู้และความยุติธรรมในปัจจุบัน ยิ่งกว่าตามหลักเดิมอันเก่าและล้าสมัย ถ้าไม่คำนึงถึงคำพิพากษาเก่า ๆ แล้ว คำฟ้องคดีนี้ย่อมเห็นได้ว่าสมบูรณ์ เพราะคำมั่นก็เป็นที่ยืนยันเจตนาปัจจุบันว่าจะปฏิบัติตาม

¹ existing fact.

เจตนาเป็นข้อเท็จจริง เจตนาปัจจุบันก็เป็นข้อเท็จจริงปัจจุบัน คำมั่นที่ให้โดยไม่เจตนา
 กระทำตามยอมเป็นการแสดงความเท็จเกี่ยวกับข้อเท็จจริงปัจจุบัน ในทางคดีแพ่งก็ถือกัน
 เช่นนี้ แต่ในทางคดีอาญา ศาลและผู้แต่งคำร่ำสวนใหญ่ยังคงยึดมั่นอยู่ในความผิดหลง
 เกา ๆ ที่ว่าถอยคำเดียวกันจะเป็นทั้งคำมั่นและการแสดงข้อเท็จจริงไม่ได้ ความจริง
 แล้วความหมายของถอยคำควร เป็นอย่างเดียวกันไม่ว่าผู้กล่าวจะถูกฟ้องทางแพ่งหรือ
 ทางอาญาก็ตาม กฎหมายของ District of Columbia เอาโทษแก่การได้เงิน
 ไปโดยการแสดงเท็จอย่างใด ๆ¹ โดยเจตนาที่จะหลอกลวง สภาผู้ออกกฎหมายไม่
 โดยกเว้นและศาลก็ไม่ควร จะยกเว้นการหลอกลวงด้วยคำมั่น เมื่อพิจารณาความภาษา
 อย่างสามัญย่อมไม่มีการหลอกลวงอย่างใดที่ซัดกว่าการที่ผู้ยื่นหลอกลวงว่าตนมีเจตนา
 จะใช้เงินคืนโดยความจริงมิได้มีเจตนาเช่นนั้น สำหรับข้ออ้างประการหนึ่งที่ว่า ถ้าใช้
 ความระมัดระวังอย่างธรรมดาจะไม่ถูกหลอกเช่นนั้น ข้อเท็จจริงที่ว่าความคล่องแคล่ว
 ในการหลบยอมทำให้พ้นจากการถูกทำร้ายได้ ไม่เป็นเหตุผลที่จะไม่ลงโทษความผิดฐาน
 ทำร้ายร่างกายฉับไค ความโง่และความไม่ระมัดระวังของคนที่ถูกหลอกยอมไม่ควรทำ
 ให้ผู้หลอกลวงพ้นโทษไปได้ฉับนั้น ส่วนข้อที่ว่า เป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าจำเลยมีเจตนา
 อยางไรขณะให้คำมั่นการพิสูจน์ในความผิดนี้ไม่ยากเป็นพิเศษไปกว่าความผิดฐานอื่น ๆ
 ในคดีอาญาส่วนใหญ่มองต้องพิสูจน์ว่าจำเลยมีเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งกระทำได้
 โดยดูจากการกระทำ การพิสูจน์เจตนาจะไม่ปฏิบัติตามคำมั่นไม่เป็นการยากไปกว่าการ
 พิสูจน์ว่ารับทรัพย์ไว้โดยรู้ยู่ว่าเป็นของร้าย ในคดีนี้ศาลไม่ได้วินิจฉัยว่าขอพิสูจน์ในเรื่อง
 เจตนาของจำเลยยังไม่ชัดแจ้ง ซึ่งถ้าศาลวินิจฉัยเช่นนั้นก็ควรพิพากษายกฟ้อง โดยอาศัย
 เหตุคงกล่าว การที่ศาลวินิจฉัยว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จไม่มีทางเป็นผิดฐานฉ้อโกงทำให้
 ไมอา ฟ้องผู้กระทำผิดได้แม้จะมีหลักฐานแจ้งชัดหรือผู้กระทำผิดรับสารภาพผิดก็ตาม

¹ by any false pretense

ส่วนข้ออ้างที่ว่าถ้าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีผิดฐานฉ้อโกงก็จะทำให้เป็นอันตรายแก่ผู้
 บริสุทธิ์เป็นอย่างมากนั้น ผู้ยื่นที่ข้อสงสัยแต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือเปลี่ยนใจไม่ใช้
 เงินเพื่อการที่ใคร่ตั้งใจไว้แต่เดิม ย่อมไม่ว่าจะถูกฟ้องทวงถามฉ้อโกง การฟ้องคดียอม
 ไม่กระทำโดยปราศจากพยานหลักฐาน และคำพิพากษาลงโทษย่อมไม่อาจคงอยู่ได้
 เว้นแต่จะมีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ การที่อาจถูกฟ้องฐานกล่าวหาเป็นเท็จยอมทำให้
 ไม่กล่าวหาหากันโดยปราศจากพยานหลักฐาน ที่ศาลกล่าวว่าจะทำให้ผู้สุจริตถูกฟ้อง
 เต็มใจศาลนั้นไม่ว่าจะเป็นไปได้ ในรัฐที่ถือหลักว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีผิดฐานฉ้อโกง
 ได้ ก็ไม่ปรากฏว่าเป็นจริงดังที่ศาลกล่าว เป็นความจริงว่าผู้บริสุทธิ์บางทีก็ถูกกล่าวหา
 ว่ากระทำความผิดและถูกลงโทษด้วย ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกลงโทษฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ก็มีเนื่อง
 จากเรายังไม่อาจป้องกันการอำนวยความสะดวกที่มิเป็นธรรม (miscarriage of
 justice) ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวได้ ดังนั้นกฎหมายอาญาทุกฉบับย่อมเป็นอันตราย
 ต่อผู้บริสุทธิ์อยู่บ้าง ไม่มากนักเลย ศาลกล่าวว่าการกฎหมายอาญาไม่ควรเป็นอันตรายต่อผู้
 ที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็เป็นผลที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ของการป้องกันประชาชนจาก
 ชุกรักที่มิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าขอเสนอของศาลดังกล่าวถูกต้องแล้ว ก็ควรยกเลิกความ
 ผิดอื่น ๆ เพราะการกล่าวหาเป็นเท็จและการลงโทษโดยผิดพลาคยอมเกิดขึ้นได้ แก่
 ความผิดเหล่านี้ เช่นเดียวกัน และสำหรับความผิดฐานฉ้อโกงก็ควรยกเลิกเสียทั้งหมด
 ไม่ใช่เพียงแต่ส่วนที่เกี่ยวกับการให้คำมั่นเป็นเท็จ เพราะกลไกแห่งกฎหมายอาจจะ
 วินิจฉัยผิดได้ตั้งแต่การแสวงหาเท็จ ตัวความเท็จเอง หรือการรู้ถึงความเท็จนั้นของตัว
 ผู้กระทำ ประการสุดท้ายจริงอยู่การให้คำมั่นเป็นเท็จนั้นเป็นผิดทางแพ่ง แต่ความมู
 หมายของกฎหมายแพ่งเป็นเรื่องการชดใช้ไม่ใช่เรื่องการลงโทษ เมื่อการให้คำมั่น
 เป็นเท็จไม่มีความผิดทางอาญาเสียแล้ว ถ้าคนโกงมีทรัพย์สินที่จะบังคับเอาชำระ
 หนี้ได้ เขาก็อาจจะไม่ไปประโยชน์เสมอไปจากการโกงแบบนี้ แต่อย่างน้อยเขาก็ไม่
 มีทางเสีย เพราะเขาอาจจะไม่ถูกฟ้องทางแพ่ง หรือถึงถูกฟ้องก็ไม่แน่ว่าจะแพ้ ส่วน
 สำหรับคนโกงที่ไม่มีทรัพย์สินที่จะบังคับเอาชำระหนี้ได้ เขาก็จะได้ประโยชน์เสมอ

คำพิพากษาของศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียตัดสินชี้ว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จ เป็นการแสดงข้อความเท็จในความผิดฐานฉ้อโกง คือ คดี People v. Ashley¹ ขอเท็จจริงใดก็ตามว่า จำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการบริษัทไคกูเงิน Mrs. Russ โดยหลอกลวงว่าจะนำเงินไปสร้างโรงละครของบริษัทและจะจำนองทรัพย์สิน (ซึ่งอ้างว่าเป็นของบริษัท แต่ความจริงไม่ใช่ของบริษัท เพียงแต่บริษัทเช่าไว้) เป็นประกัน ต่อมา จำเลยไม่นำเงินไปสร้างโรงละคร กลับนำไปใช้ในการดำเนินกิจการอย่างอื่น และเมื่อถูกทวงหนี้จึงได้นำเอาทรัพย์สินอื่นมาจำนองในอันดับ 2 เท่านั้น และต่อมาจำเลยไคกูเงินจาก Mrs. Neal โดยหลอกลวงว่าจะนำไปซื้อโรงละครและจะนำโรงละครนั้นมาจำนองไว้ แต่ต่อมาจำเลยไม่นำเงินดังกล่าวไปซื้อโรงละครและไม่จำนองทรัพย์สินไว้เป็นประกัน กลับนำไปใช้ในการดำเนินกิจการของบริษัทและซื้อรถยนต์ประจำตำแหน่งของตนเอง ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดฐานแสดงเท็จ

ต่อมา ค.ศ. 1962 ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาแบบอย่าง (Model Penal Code) เพื่อเป็นแบบอย่างในการแก้ไขกฎหมายอาญาของมลรัฐต่าง ๆ ประมวลกฎหมายอาญาแบบอย่าง มาตรา 223.3 บัญญัติว่าการลักทรัพย์โดยการหลอกลวง บุคคลมีความผิดฐานลักทรัพย์ ถ้าได้รับทรัพย์สินของบุคคลอื่น โดยการหลอกลวง บุคคลทำการหลอกลวงถ้ามีวัตถุประสงค์

ก. ก่อให้เกิดหรือส่งเสริมให้เขาใจผิด รวมทั้งความเข้าใจผิดในข้อกำหนด มูลค่า เจตนา หรือ สภาพแห่งจิตใจอย่างอื่น แต่การหลอกลวงว่าบุคคลมี

¹ Supreme Court of California, 1954, 42 Cal. 2 nd 246, 267 p.2 d.271

เจตนาจะทำตามคำมั่น จะอนุমানเอาแต่เพียงจากการที่ผู้อื่นไม่ทำตามคำมั่นในเวลา
ต่อมาเท่านั้นได้¹

จะเห็นได้ว่า มาตรา 233.3 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแบบอย่าง
บัญญัติถึงความผิดลักทรัพย์โดยการหลอกลวง² กำหนดถึงการก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

¹ Section 223.3 Theft by Deception.

A person is guilty of theft if he obtains property
of another by deception. A person deceives if he purposely :
(a) creates or reinforces a false impression, including false
impressions as to law, value, intention or other state of mind;
but deception as to a person's intention to perform a promise shall
not be inferred from the fact alone that he did not subsequently
perform the promise.

² theft by deception โดยเฉพาะประเทศคอมมอนลว์แบ่งแยกไว้
3 อย่างได้แก่ ลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย ฉ้อโกงและการให้คำมั่นเป็นเท็จ ซึ่งทั้งสามอย่าง
มักจะปะปนกันอยู่ในเรื่องเดียวกัน

การลักทรัพย์โดยใช้กลอุบายกับความผิดฐานฉ้อโกงมีความหมายใกล้เคียงกัน
มาก ได้มีนักนิติศาสตร์ไทยหลายท่านให้หลักสำคัญในการพิจารณาความแตกต่างระหว่าง
การลักทรัพย์โดยใช้กลอุบายกับความผิดฐานฉ้อโกงว่า ลักทรัพย์โดยใช้กลอุบายเป็นการ
ใช้กลอุบายหลอกลวงให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินส่งมอบความยึดถือให้ โดยเจ้าของ
หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่ได้อนุญาตการครอบครองให้โดยสมัครใจ ส่วนความผิดฐานฉ้อโกง
เป็นการใช้กลอุบายหลอกลวงให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินหลงเชื่ออนุญาตการครอบครองให้
โดยสมัครใจ (สุบิน พูลพันธ์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา ตอน 5,
หน้า 26, พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, คำอธิบายสรุปประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288-398
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2525), หน้า 77)

ในเจตนา และถือเอาผิดทางอาญาแก่การให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย แต่มีข้อกำหนดไว้ด้วย
ว่าขอเท็จจริงแต่เพียงว่าไม่ปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้ไม่เพียงพอให้สันนิษฐานว่ามีเจตนา
หลอกลวงมาแต่แรก

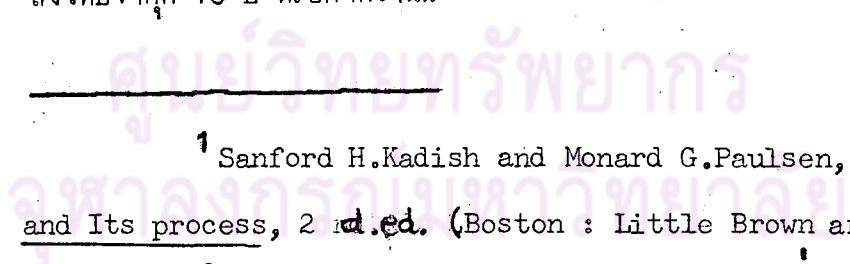
ต่อมา สหรัฐต่าง ๆ ได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเอาผิดแก่การให้คำมั่น
เป็นเท็จเพิ่มมากขึ้น โดยบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาแบบอย่าง
เช่น ประมวลกฎหมายอาญามลรัฐนิวยอร์ก ค.ศ. 1967 มาตรา 155.05¹ ประมวล
กฎหมายอาญามลรัฐเคนทักกี ค.ศ. 1975² มาตรา 514.040 เป็นต้น

ค. บทบัญญัติกฎหมายที่ใช้อยู่คากลาง ๆ ไม่ระบุชัดแจ้งว่าการให้คำมั่น
เป็นเท็จเป็นความผิดหรือไม่ ต้องอาศัยตัวอย่างที่ให้ไว้และคำพิพากษาของศาลมาประ
ทอบการพิจารณา ซึ่งได้แปลความหมายการหลอกลวงหมายรวมถึงการให้คำมั่น
เป็นเท็จด้วย เช่น

ญี่ปุ่น

มาตรา 354³ หลอกลวง

(1) บุคคลใดโดยการหลอกลวงได้มาซึ่งทรัพย์สินใดของบุคคลอื่นจะต้องถูก
ลงโทษจำคุก 10 ปี หรือต่ำกว่านั้น

¹ Sanford H. Kadish and Monard G. Paulsen, Criminal Law and Its process, 2 ed. (Boston : Little Brown and Company, 1969) p. 64

² Kentucky Penal Code 1975 (ดู พ.ศ.อ.สง่า ควงอัมพร, คำอธิบายเกี่ยวกับเช็ค การสอบสวนและดำเนินคดี(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แมบานการเวอน, 2519), หน้า 674-680)

³ The Penal Code of Japan 1961.

(2) กรณีนี้ใช้กับบุคคลใด โดยการหลอกลวงได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสำหรับตนเอง หรือบุคคลที่สาม¹

เดิมประมวลกฎหมายอาญาฉบับ ค.ศ. 1907 มาตรา 246 ใช้อธิบายคำว่า "หลอกลวง" ศาลสูงสุดของญี่ปุ่นเคยวินิจฉัยว่าการแสดงเจตนาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในอนาคตซึ่งใช้เป็นการหลอกลวงโดยทำให้ผู้รับการแสดงผลงานนั้นเกิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเจตนาแท้จริงของผู้แสดงเจตนาและมีความโน้มเอียงไปในทางที่จะทำให้หลงผิด ก็ถือเป็นกรหลอกลวงในความผิดฐานนี้ได้ ต่อมาในร่างประมวลกฎหมายอาญาใหม่ของญี่ปุ่น ค.ศ. 1961 มาตรา 354 ก็ยังคงใช้อธิบายคำกลาง ๆ ว่าหลอกลวงอยู่เช่นเดิม

มาเลเซีย

มาตรา 415² ผู้ใดหลอกลวงผู้อื่นโดยเจตนาฉ้อโกงหรือโดยทุจริตทำให้เขาหลงเชื่อส่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลใด หรือทำให้เขายอมให้บุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือหลอกลวงผู้อื่นโดยเจตนาจนเขากระทำการหรือละเว้นกระทำการใด ๆ ซึ่งเขาจะ

¹ Article 354 Fraud

(1) A person who by fraud obtains any property of another shall be punished by imprisonment for ten years or less

(2) The same shall apply to a person who by fraud wrongfully acquires or enables a third person to acquire any economic benefit.

² Malaysia Penal Code incorporation amendments 1980

ไม่กระทำหรือไม่ละเว้นกระทำถ้าเขาไม่ถูกหลอกลวง และการกระทำหรือละเว้นกระทำนั้นทำให้อาจทำให้เกิดความเสียหายหรือบาดเจ็บแก่ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน ดังนี้เรียกว่า "ฉ้อโกง"¹

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมนี้ มาตรา ๓๕๖ ๑ ไซ้ด้อยค่าว่าหลอกลวง และได้อธิบายว่าการปกปิดข้อความจริงโดยทุจริต เป็นการหลอกลวงตามความหมายแห่งมาตรานี้ นอกจากนั้นในตัวอย่างที่ให้ไว้ยังแสดงว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จถือว่าเป็นการหลอกลวงอย่างหนึ่งด้วย

ตัวอย่าง ก. หลอกลวง ข. โดยเจตนาให้เชื่อว่า ก. จะชำระหนี้เงินกู้ยืมที่ ข. จะให้กู้ยืมคืน ทำให้ ข. หลงเชื่อยอมให้กู้ยืมเงินไป ทั้งนี้โดย ก. ไม่มีเจตนาจะชำระหนี้เลย ก. ผิดฉ้อโกง

---

¹ Section 415 Whoever, by deceiving any person, fraudulently or dishonestly induces the person so deceived to deliver any property to any person, or to consent that any person shall retain any property, or intentionally induces the person so deceived to do or omit to do anything which he would not do or omit it he were not so deceived, any which act or omission causes or is likely to cause damage or harm to that person in body, mind, reputation, or property, is said to "cheat".

ตัวอย่าง ก. หลอกหลวง ข. โดยเจตนาให้เชื่อว่า ก. จะส่งมอบพริกไทย จำนวนหนึ่ง ทั้งนี้โดย ก. ไม่มีเจตนาส่งมอบให้ ทำให้ ข. หลงเชื่อชำระราคาบางส่วน เพราะเชื่อว่า ก. จะส่งมอบพริกไทยให้ ทั้งนี้ ก. ผิดฐานฉ้อโกง, แต่ในขณะที่ ก. ได้รับเงินนั้น ก. มีเจตนาส่งมอบพริกไทย และต่อมา ข. ผิดสัญญาไม่ส่งมอบพริกไทย ทั้งนี้ ก. ไม่ผิดฐานฉ้อโกง แต่ต้องรับผิดทางแพ่งฐานผิดสัญญาเท่านั้น¹ นอกจากนี้ยังได้อธิบายไว้ด้วยว่า เพียงแต่ผิดสัญญาไม่เป็นข้อพิสูจน์ว่ามีเจตนาฉ้อโกงมาแต่แรก

สิ่งค้ำประกัน

ประมวลกฎหมายอาญาสิ่งค้ำประกัน มาตรา 245 ไซ้ถ้อยคำว่าหลอกหลวง แต่ในตัวอย่างที่ให้ไว้แสดงว่าการให้ค้ำประกัน เป็นเหตุจูงใจเป็นการหลอกหลวงอย่างหนึ่ง² เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาของมาเลเซีย

อันเกี่ยว

มาตรา 415 ผู้ใดหลอกหลวงผู้อื่นโดยเจตนาฉ้อโกงหรือโดยทุจริต ทำให้เขาหลงเชื่อส่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลใด หรือทำให้เขายอมให้บุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือหลอกหลวงผู้อื่นโดยเจตนาจนเขากระทำการหรือละเว้นกระทำการใด ๆ ซึ่งเขาจะไม่กระทำหรือไม่ละเว้นกระทำ ถ้าเขาไม่ถูกหลอกหลวง และการกระทำหรือละเว้นกระทำนั้น ทำให้หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือบาดเจ็บแก่ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง

¹ but is liable only to a civil action for breach of contract.

² อุตทิศ แสนโกศิก, "การให้ค้ำประกันเป็นเหตุจูงใจกับความผิดทางอาญาฐานฉ้อโกง", หน้า 285

หรือทรัพย์สิน ดังนี้เรียกว่า "ฉ้อโกง"¹

ประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ. 1860 มาตรา 415 ไซ้ด้อยค่ากลาง ๆ ว่าหลอกลวงไม่ใคร่บรูไว้ซึ่งตัวการให้คำมั่นเป็นเท็จมีความฉ้อโกงด้วยหรือไม่ แต่ตามตัวอย่างที่ไหวแสดงให้เห็นว่าการหลอกลวงหมายความรวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย อันเป็นความฉ้อโกง

ตัวอย่าง ก. เจตนาหลอกลวง ข. ให้หลงเชื่อว่า ก. จะใช้เงินที่ ข. จะให้ยืมไปคืนให้ และโดยการหลอกลวงทำให้ ข. หลง เชื่อยอมให้ยืมเงิน ทั้งนี้โดย ก. ไม่มีเจตนาที่จะใช้เงินคืน ดังนี้ ก. มีฉ้อโกง

ตัวอย่าง ก. เจตนาหลอกลวง ข. ให้เชื่อว่า ก. ตั้งใจจะส่งคนคราม โดย ก. ไม่ตั้งใจส่งมอบให้ โดยการหลอกลวงนั้นทำให้ ข. ชำระเงินล่วงหน้า ดังนี้ ก. มีฉ้อโกง แต่ในขณะที่ ก. ได้รับเงินนั้น ก. ตั้งใจจะส่งมอบคนครามให้² ต่อมาภายหลัง ก. ผิดสัญญาไม่ส่งคนครามให้ ดังนี้ ก. ไม่ฉ้อโกงแต่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง

---

¹ Section 415 Whoever, by deceiving any person, fraudulently or dishonestly induces the person so deceived to deliver any property to any person, or to consent that any person shall retain any property, or intentionally induces the person so deceived to do or omit to do anything which he would not do or omit if he were not so deceived, and which act or omission causes or is likely to cause damage or harm to that person in body, mind, reputation or property, is said to "cheat"

² intent to deliver the indigo plant

ฐานผิดสัญญา

จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย และประมวลกฎหมายอาญา มาเลเซีย ได้บัญญัติในเรื่องฉ้อโกงไว้ในมาตรา 415 เหมือนกันและมีถ้อยคำในบท บัญญัติเป็นอย่างเดียวกัน ตลอดจนตัวอย่างที่ให้ไว้ก็เป็นทำนองเดียวกัน

สวีเดน

มาตรา 1¹ บุคคลใด โดยการหลอกลวง ลอกลงบุคคลอื่นให้กระทำ การหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ซึ่งทำให้ผู้กระทำผิดได้ประโยชน์และถูกหลอกลวง หรือบุคคลอื่นซึ่ง เป็นตัวแทนเสียประโยชน์จะต้องถูกพิพากษาว่ามีความผิดฐานฉ้อโกง มีโทษจำคุกอย่างสูง 2 ปี²

ประมวลกฎหมายอาญาสวีเดน ค.ศ. 1962 แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1972 บทที่ 9 มาตรา 1 ใช้ถ้อยคำว่าโดยการหลอกลวง ซึ่งเป็นถ้อยคำกลาง ๆ ไม่ระบุไป ทางใดทางหนึ่งว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่

ออสเตรีย

มาตรา 197³ ผู้กระทำการฉ้อโกง ชักนำบุคคลอื่นอย่างผิด ๆ โดย แสดงเจตนาหรือกระทำการควยเล่ห์เหลี่ยมทำให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล หรือ

¹ The Penal Code of Sweden as amended 1972

² Section 1 "A person, who by deception induces some one to do or not to do something which involves gain for the offender and loss for the dupe or some one he represents, shall be sentenced for fraud to imprisonment for at most two years.

³ The Austrian Penal Act 1852 and 1954 as amended 1965.

เอกชน มีทรัพย์สินหรือสิทธิอันน้อยลง หรือผู้ใดโดยวัตถุประสงค์และภัยที่กล่าวไว้
 ประโยชน์จากความเข้าใจผิด หรือความละเลยของบุคคลอื่น ยอมตัวให้ชักนำโดยความ
 ทรนัหรือความสงสารของตน เพื่อเจตนาให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยมิชอบหรือเพื่อ
 เจตนาอื่นใด"¹

ประมวลกฎหมายอาญาออสเตรเลีย ค.ศ. 1852 และ ค.ศ. 1954 แก้ไข
 เพิ่มเติม ค.ศ. 1965 มาตรา 197 ไขโดยคำว่าโดยการชักนำบุคคลอื่นอย่างผิด ๆ
 หรือโดยการแสดงเจตนาหรือกระทำการ ควดยเลหเหลือย

ฝรั่งเศส

มาตรา 405 บุคคลใดใช้ข้อปลอม แสดงตัวเป็นบุคคลอื่นหรือหลอกลวง
 ด้วยวิธีใด ๆ เพื่อทำให้เขาเชื่อในกิจการอันฉ้อฉล หรือเชื่อในอำนาจหรือเครดิตอันล
 ลงนั้น หรือแนะนำให้เกิดความหวังหรือความกลัวในผลสำเร็จ อุบัติเหตุหรือเหตุ
 การอื่นที่เป็นจินตนาการ และโง่มาหรือพยายามเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทอง สังกหาทรัพย์สิน

---

¹ Section 197 "He commits a fraud who leads another into error by cunning representations or acts whereby someone, be it the state, a municipality or another person, is to be impaired in his property or other rights, or who for this purpose and in the said manner makes use of the error or ignorance of another; he may have allowed himself to be led there to by avarice, passion, or the intention of favoring another unlawfully or by whatsoever ulterior purpose."

หรือหนังสือ การปลอมหนังสือ เอกสารสัญญาหรือใบเสร็จรับเงิน และใต้ออโกงหรือพยายาม
 ออโกง หรือพยายามทั้งหมทหรือบางส่วนของบุคคลอื่นโดยวิธีดังกล่าว จะต้องถูกลงโทษ
 จำคุกไม่ต่ำกว่า 1 ปี และไม่เกินกว่า 5 ปี และปรับ 360,000 ถึง 3,600,000 ฟรังก์¹

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 405 วรรคแรก ได้บัญญัติไปในทาง
 ที่ว่าต้องหลอกลวงโดยใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังที่ระบุไว้ เช่น ใช้ชื่อปลอมมอคว่าง
 แสดงตัวเป็นบุคคลอื่น ใช้อุบายหลอกลวงให้เชื่อว่ามีกิจการ อำนาจ หรือเครดิตอันล่อ
 ลวงนั้น ฯลฯ จึงจะมีความผิดฐานนี้ นอกจากนี้ในวรรคท้ายของมาตรานี้ยังได้บัญญัติให้
 ผู้กระทำความผิดอาจสันนิษฐานทางแพ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 42 แห่งประมวลกฎหมายนี้
 ในเวลาไม่เกิน 10 ปี และอาจถูกจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวด้วย

---

¹ Article 405 "Any person assuming a false name or identity, or using deceptive means, so as to induce belief in fraudulent ventures, or of fictitious power or credit, or to suggest hope or fear of success, accident or other imaginary event, and obtains or attempts to obtain any money, movables or obligations, releases, notes, promises or receipts, and by any such means shall swindle or attempt to swindle another out of his property, in whole or in part, shall be punished by jailing for no less than one nor more than five years and by fine of 360,000 to 3,600,000 francs.-----

เยอรมัน

มาตรา 263 "การฉ้อโกงเล็กน้อย"

1) บุคคลใด เพื่อความมั่งมีโดยมิชอบสำหรับตนเอง หรือบุคคลที่สาม ทำให้บุคคลอื่นเสียหายมีค่าเป็นเงินเป็นทอง โดยหลอกลวง บิดเบือน หรือปกปิดข้อความจริง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด มีความผิดฐานฉ้อโกง ต้องรับโทษจำคุกและให้กำหนดโทษปรับรวมทั้งชดเชยความเสียหายทางแพ่งด้วย....."¹

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. 1871 (แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1953)
มาตรา 263 ใจถ้อยคำว่า หลอกลวง บิดเบือน หรือปกปิดข้อความจริง

ตำรากฎหมายและคำพิพากษาศาลสูงเยอรมัน ถือว่าการหลอกลวงโดยแสดงข้อเท็จจริงภายในอันเป็นเท็จ เช่น ยืมเงินโดยไม่มีเจตนาจะใช้มาตั้งแต่ขณะยืมว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกง เพราะเป็นการแสดงข้อเท็จจริงภายในอันเป็นเท็จ²

---

¹ Section 263 Petty Fraud

1) Anybody who, for the purpose of unlawfully enriching himself or a third person, causes pecuniary damage to another by procuring or interposing an error through deception or distortion or suppression of the true facts, shall be punished for fraud by imprisonment, in addition to which a fine may be imposed as well as loss of civil rights....."

² หุค แสงอุทัย, ประมวลกฎหมายอาญาเรียนโดยตนเอง, หน้า 515.

ข. บทบัญญัติกฎหมายไทย

เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 304 บัญญัติว่า "ผู้ใด
ใ้ช้ชอบายหลอกหลวงควยประการใด ๆ อันตองประกอบควยเอาความเท็จมากลาว หรือ
แกลงปกปิดเหตุการผอยางใด ๆ ที่มันควรตองบอกให้เจงนั้น โดยมันมีเจตนาทุจริต
คิคหลอกหลวงใ้ผุหนึ่งผุใดสงทรพยอยางหนึ่งอยางใดให้แกควมันเอง หรือแกผุอื่นกดี
หรือให้เขาทำหนังสือสำคัญ หรือให้เขาถอน หรือทำลายหนังสือสำคัญอยางใด ๆ กดี
ทานวามันผุหลอกหลวง เซนวามัน ีกระทำการฉอโกง มีควมฉิดตองระวางโทษจำคุก
ไม่เกินกว่าสามปี แลใ้ปรับไม่เกินกว่าสองพันบาทควยอีกโสคหนึ่ง"

ปัจจุบัน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 บัญญัติว่า "ผู้ใดโดยทุจริต
หลอกหลวงผุอื่นควยการแสดงชอความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดชอความจริงซึ่งควรบอกให้
เจงและโดยการหลอกหลวงคังวานั้นใ้ไปซึ่งทรพยสิน จากผุถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม
หรือทำให้ผุถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผุนั้นกระทำ
ควมฉิดฐานฉอโกง ตองระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ"

ตามกฎหมายลักษณะอาญา เดิมและประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน จะเห็น
ไ้ควาในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีความฉิดฐานฉอโกงหรือไม่นั้น
กฎหมายอาญาของไทยใ้ช้ถอยคำเป็นกลาง ๆ ไม่ใ้ใครระบุใ้ชัดเจงลงไปว่าการกระทำ
เซนนเป็นควมฉิดหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับการตีความว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จถือเป็น
การ "ใ้ช้ชอบายหลอกหลวงควยประการใด ๆ อันตองประกอบควยเอาความเท็จมากลาว"
ตามกฎหมายลักษณะอาญาหรือเป็นการ "หลอกหลวงผุอื่นควยการแสดงชอความอันเป็นเท็จ"
ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่

1. ความเห็นของนักนิติศาสตร์ไทย

การให้คำมั่นเป็นเท็จ มีความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่ นักนิติศาสตร์ไทย มีความเห็นต่างกันเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้คือ

ความเห็นฝ่ายแรก เห็นว่าการกล่าวเท็จนั้นถ้าเป็นการกล่าวถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต หรือเหตุการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ย่อมเห็นได้ชัดว่าเป็นเท็จได้ แต่ถ้าเป็นเหตุการณ์ในอนาคต ตามปกติย่อมจะมีการกล่าวเท็จยังไม่ได้ เพราะเหตุการณ์ยังไม่เกิดขึ้นจะว่าเป็นเท็จได้อย่างไร หากไม่ปฏิบัติตาม ก็เป็นแต่ผิดคำมั่นสัญญา เท่านั้น ดังนั้นการให้คำมั่นเป็นเท็จ ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง¹

ความเห็นฝ่ายหลัง เห็นว่าการให้คำมั่นสัญญาโดยไม่มีเจตนาปฏิบัติตามคำมั่นนั้น ก็เป็นเท็จได้เหมือนกัน การกล่าววาจาที่มีเจตนาจะทำอะไรความจริงไม่มีก็เป็นเท็จได้ เพราะจำเลยมีเจตนาอย่างไรจะว่าไม่เป็นข้อเท็จจริงในปัจจุบันได้อย่างไร ดังนั้นการให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นความผิดฐานฉ้อโกง²

1 จิตติ คิงศรัทีย, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 แก้ไขเพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ 3. หน้า 2542, 2552-2553, สมศักดิ์ สิงห์พันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาเล่ม 4 ตอนที่ 1, หน้า 424-425.

2 อุทิศ แสนโกศิก, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดทางอาญาฐานฉ้อโกง", หน้า 302-303, ยงยุทธ ธารีสาร, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดทางอาญาฐานฉ้อโกง", หน้า 458, หยุต แสงอุทัย, "คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 2-3, หน้า 419-420, คณิต ณ นคร, คำอธิบายวิชาอาญาภาคความผิด, หน้า 108, คณิง ฤาไชย "เอกสารคำบรรยายประมวลกฎหมายอาญา 3 คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519", หน้า 146 (อัครสำเนา), ชัยศักดิ์ กฤษณจินดา, "บทสนทนาเรื่องฉ้อโกง", บทบัญญัติยอมที่ 38 ตอน 4 (พ.ศ. 2524) p 207

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นฝ่ายหลังที่ว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นความผิดฐานฉ้อโกง การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นการแสดงข้อเท็จจริงที่มีอยู่อย่างหนึ่ง เพราะคำมั่นนั้นนอกจากจะเป็นคำรับรองว่าจะทำการอย่างไรโดยบางหนึ่งในอนาคตแล้ว ยังเป็นการยืนยันว่าในขณะที่ให้คำมั่นผู้ให้คำมั่นจะทำการอย่างนั้นในอนาคต การแสดงออกในคราวเดียวกันยอมเป็นทั้งคำมั่นและการยืนยันข้อเท็จจริง เจตนาเป็นข้อเท็จจริง เจตนาปัจจุบันก็เป็นข้อเท็จจริงปัจจุบัน

2. คำพิพากษาฎีกา

คำพิพากษาฎีกาของไทยได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการให้คำมั่นเป็นเท็จไว้เป็น 2 แนว เช่นกัน กล่าวคือแนวหนึ่งวินิจฉัยว่าการให้คำมั่นว่าจะทำการอย่างไรโดยบางหนึ่งในอนาคต โดยคำมั่นนั้นอาจแสดงอยู่ในคำว่า เป็นอุปายหลอกเอาทรัพย์สินมาแต่แรก โดยผู้ให้คำมั่นไม่มีเจตนาแท้จริงที่จะผูกพันตามคำมั่นสัญญาอันเลย หรือการให้คำมั่นว่าจะทำการอย่างหนึ่งอย่างไรในอนาคต โดยไม่ได้มีเจตนาที่จะปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้มาแต่แรก เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนอีกแนวหนึ่งวินิจฉัยว่าการให้คำมั่นว่าจะทำการอย่างไรโดยบางหนึ่งในอนาคต แล้วไม่กระทำตามที่ให้คำมั่นนั้นไว้เป็นแต่เพียงรับว่าจะทำอะไรแล้วไม่ทำตามรับเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

คำพิพากษาฎีกาต่าง ๆ แบ่งแยกได้เป็น 2 แนว ดังนี้

กรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีความผิดฐานฉ้อโกง

ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า การให้คำมั่นโดยแสดงอยู่ในคำว่า เป็นอุปายหลอกเอาทรัพย์สินมาแต่แรกโดยผู้ให้คำมั่นไม่มีเจตนาผูกพันตามคำมั่นนั้น หรือไม่มีเจตนาปฏิบัติตามคำมั่นมาแต่แรก ถือว่ามีเจตนาทุจริตคิดหลอกลวงแล้ว โทษแก่

จำเลยพுகจา ทะโลมาจะพาหลานสาวโจทก์ไปเป็นภรรยา หลานสาวโจทก์
 หลงเชื่อใต้น้ำทองรูปพรรณเครื่องแต่งตัวส่งให้จำเลย แลวกกลับมาเอาทองคำ จำเลยพา
 ของหนีไป เป็นฉ้อโกง เพราะเป็นการซื้อขายหลอกลวงให้หลงเชื่อคำเท็จ ซึ่งผิดความตั้ง
 ใจจริงมาแต่แรกอันเป็นเจตนาทุจริต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2463) จำเลยถูกเงิน
 โจทก์ไป 50 บาท แลวกทำใบรับเงินให้โจทก์ยักถือไว้ เมื่อถึงกำหนดโจทก์ไต่ถาม
 จำเลยเรียกใบรับเงินและว่าจะใช้เงินให้ โจทก์ส่งใบรับเงินให้ จำเลยเดินเข้าไปใน
 ทอง แลวกกลับออกมาบอกว่าใช้เงินให้โจทก์ไปแล้ว เป็นฉ้อโกง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1053/2464)
 จำเลยถูกเงินโจทก์และมอบโฉนดให้โจทก์ยักถือเป็นประกัน ต่อมาจำเลยมาหลอกขอโฉนด
 คืนว่าจะนำไปให้เจ้าของเงินรายใหม่ดู ถ้าหาเงินกู้ไม่ได้จะนำโฉนดมาส่งคืน โจทก์หลง
 เชื่อมอบโฉนดให้จำเลยกลับนำโฉนดนั้นไปโอนขายเสีย ไม่ได้นำไปให้ใครดูตามที่กล่าว
 ไว้เป็นฉ้อโกง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 725/2476, ที่ 770/2476) จำเลยพาคนไปทำสัญญา
 เขาชื่อจักรจากโจทก์ พอได้จักรมาวันรุ่งขึ้นก็จํานำจักรนั้นเสีย การทำสัญญาเขาชื่อเป็น
 อุบายเท็จฉ้อโกง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 102/2485) สามัญผู้เสียหายต้องหาในคดีอาญา
 จำเลยบอกผู้เสียหายว่าพอช่วยเหลือได้ แต่ต้องไปหาคำรวพังกองสอบสวนก่อนและขอเงิน
 ผู้เสียหายเพื่อจะนำไปให้คำรวผู้เสียหายหลงเชื่อให้เงินไป จำเลยเอาเงินนั้นเป็นประโยชน์
 ส่วนตัวเสีย ฉ้อโกง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 770/2485, ที่ 299/2490) โจทก์ฟ้อง
 ว่าจำเลยใช้อุบายหลอกลวง เจ้าทรัพย์ว่าโคที่หายถ้าอยากได้คืนให้เอาเงินมา จำเลยจะ
 ไปขามาให้ รุ่งขึ้นเจ้าทรัพย์มอบเงินให้ จำเลยว่าจะนำโคมาให้ตอนเย็น แลวกจำเลย
 หลบหนีหนำโคมาคืนให้ไม่ โดยจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงให้เจ้าทรัพย์ส่งเงินให้
 เป็นพ้องครบบองคความผิดฐานฉ้อโกงแล้ว และผู้ถูกหลอกลวงเป็นผู้เสียหายแล้ว (คำ
 พิพากษาศาลฎีกาที่ 1064/2491) จำเลยหลอกลวงโจทก์ว่าจะพาไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ
 ให้แลกเงินบิคมมาให้จำเลยเพื่อใช้จ่ายเป็นค่าเดินทาง ค่าเล่าเรียนและอย่างอื่น โจทก์
 แลกเงินบิคมมาให้ แลวกจำเลยนัดโจทก์ไปพบที่สถานีรถไฟชุมทางหาคีใหญ่เพื่อเดินทางไป
 กรุงเทพฯ แต่จำเลยไม่ได้ไปตามนัด เป็นการใช้ให้โจทก์แลกทรัพย์บิคมอย่างหนึ่งและเป็น

การหลอกลวงควยการ แสดงขอความเท็จอีกอย่างหนึ่ง (เป็นอุบายโดยมิได้ตั้งใจพาโจทก์ไปเรียนหนังสือ) โจทก์ฟ้องจำเลยฐานฉ้อโกงได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 736/2504) จำเลยขอซื้อโคจากผู้เสียหายโดยให้นำไปส่งที่บ้านจำเลยแล้วจำเลยจะชำระราคาให้ ครั้นผู้เสียหายนำโคไปส่ง ให้จำเลยกลับมายังบ้านว่ายังเบิกเงินที่ธนาคารไม่ได้ให้มารับเงินในวันรุ่งขึ้น แล้วในคืนนั้นเองจำเลยพาโคเหล่านั้นหนีไป พฤติการณ์เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายให้หลงเชื่อว่าจะซื้อโคจริง ควยการวางแผนการเป็นชั้น ๆ โดยจำเลยไม่มีเจตนาจะไ้ราคาโคมาแต่เริ่มตน และผลแห่งการหลอกลวงนี้จำเลยได้โคไปจากผู้เสียหาย ฉ้อฐานฉ้อโกง หาใช่เป็นการฉ้อสัญญาทางแพ่งไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1554/2511) จำเลยมิได้มีเจตนาที่จะนำเรามาขายให้ผู้เสียหาย โคหลอกลวงผู้เสียหายว่าจะขายแรพลวงให้ และขอรับราคาทั้งหมดกับกระสอบใส่แรควย โดยมีเจตนาทุจริตมาแต่แรก ผู้เสียหายหลงเชื่อมอบเงินค่าแรและกระสอบให้ ฉ้อฐานฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกาที่ 2147/2517)

กรณีศาลฎีกาพิพากษาว่าควยให้คำมั่นเป็นเท็จไม่เป็นฉ้อฐานฉ้อโกง

ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า ตามรูปคดียังฟังไม่ได้ว่ามีเจตนาทุจริตคิดหลอกลวงมาแต่แรก หรือเป็นแต่เพียงรับว่าจะทำอะไรแล้วไม่ทำตามรับเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องฉ้อสัญญาทางแพ่ง โคนแก่

เจ้าทรัพย์ติดตามกระบือที่ถูกลักไปและพบจำเลยพากระบือนั้นหนีไป ต่อมาในวันเดียวกันจำเลยบอกแก่เจ้าทรัพย์ว่า ถ้าให้เงินจำเลยจะเอากระบือมาคืนให้ เจ้าทรัพย์หลงเชื่อให้เงินไป จำเลยกลับเอาเงินนั้นเป็นประโยชน์แก่ตนเสีย แล้วไม่นำกระบือมาคืน ดังนั้นตามรูปคดียังฟังไม่ได้ว่ามีเจตนาทุจริตมาแต่แรก (คำพิพากษาฎีกาที่ 115/2469, ที่ 866-867/2470, ที่ 535/2475) จำเลยกู้เงินโจทก์ไปและมอบใบทะเบียนรถยนต์ให้โจทก์ถือถือเป็นประกัน ต่อมาจำเลยขอคืนอ้างว่าจะเอาไปต่อทะเบียน โจทก์มอบให้

ไป จำเลยนำไปต่อทะเบียน แล้วต่อมาทำการโอนทะเบียนขายรถยนต์ไป ไม่ผิดฐาน
ฉ้อโกง เพราะยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยคิดหลอกลวงมาแต่แรก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 213/2480)
เด็กเก็บแหวนไค้จำเลยขอกู้แล้วพูดว่าจะเอาไปให้บิดามารดาเด็ก เด็กจึงมอบให้ไป
จำเลยรับแหวนแล้วไม่นำไปให้ ครั้นเด็กทวง จำเลยว่าแหวนไม่ใคร่และไม่มีคืน
แหวนให้ ดังนี้ ยังไม่แน่ชัดว่าจำเลยหลอกลวง ไม่เป็นการกล่าวเท็จไม่ผิดฐานฉ้อโกง
แต่ผิดฐานยักยอก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 47/2483) โจทก์ฟ้องว่า "จำเลยมีเจตนา
ทุจริตใ้ข่มขู่หลอกลวงให้ ส.สงฆ์พยให้จำเลย โดยจำเลยเอาความเท็จมากล่าวว่า
จำเลยรอนเงินขอยืมเข็มขัดคนากของ ส.ไปจำนำ เพื่อเอาเงินไปใช้หนี้ วันรุ่งขึ้นจะไ้
คืนให้ ซึ่งความจริงจำเลยไม่ได้มีเจตนาจะนำเข็มขัดคนากไปจำนำและไ้คืนให้ ส. แต่
จำเลยมีเจตนาจะเอาเข็มขัดคนากนั้นเสีย ส.หลงเชื่อในถ้อยคำอันเป็นเท็จ จึงมอบเข็มขัด
คนากให้จำเลยไป จำเลยเอาเข็มขัดคนากไว้เป็นประโยชน์ส่วนตัว" ขอให้ลงโทษจำเลยตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ทั้งนี้ข้อความในฟ้องไม่มีข้อความอันเป็นเท็จ เป็นแต่
เพียงจำเลยรับจะทำอะไรแล้วไม่ทำตามรับเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1187/2500
ประชุมใหญ่) โจทก์ฟ้องว่าจำเลยหลอกลวงผู้เสียหาย โดยขอยืมรถจักรยานของผู้เสียหาย
ไปทวงหนี้อันเป็นเท็จ โดยจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงใหญ่ผู้เสียหายมอบรถจักรยานให้
ผู้เสียหายหลงเชื่อจึงมอบรถจักรยานให้จำเลยไป ทั้งนี้ ฟ้องโจทก์ไม่ใช่เป็นการกล่าวเท็จ
หลอกลวงในมูลความผิดฉ้อโกง เป็นแต่แค่คำรับรองที่ไ้ไว้วางหน้ว่าจะไปทำกิจการอย่าง
นั้นแล้วมิได้ไปทำเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1726/2501) ฟ้องว่าโจทก์เป็นลูกหนี้เงิน
กู้จำเลย จำเลยหลอกลวงให้ชำระเงินต้นบางส่วนและดอกเบี้ยแล้วจะสลักหลังสัญญาให้
โจทก์หลงเชื่อจึงชำระให้ไป แล้วจำเลยไม่สลักหลังสัญญาให้ ทั้งนี้ถือได้ว่าจำเลยกระทำ
ผิดคำรับรองที่ไ้ไว้วางหน้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 917/2504) ฟ้องว่า
จำเลยใ้ข่มขู่หลอกลวงแกลงปกปิดความจริงและเอาความเท็จมากล่าวแก่โจทก์ว่า ขอ
ซื้อปอแก้วพอก 3,310 กิโลกรัม เพื่อนำไปขายแล้วจะนำเงินค่าปอมาชำระภายในกำหนด
ความจริงจำเลยตั้งใจจะนำเงินขายปอไปชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ โจทก์หลงเชื่อจึงมอบปอแก้ว

ฟอกให้ไป คังนี้เป็นการฉ้อฉล ผิดสัญญากันในทางแพ่ง ยังฟังไม่ไควว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต
 คัดฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1473/2508) จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายว่าจะนำเงินไป
 ซื้อเบี้ยเลี้ยงตำรวจ ผู้เสียหายหลงเชื่อจึงให้เงินจำเลยไป จำเลยกลับนำเอาเงินนั้น
 เป็นประโยชน์ส่วนตัวเสีย ไม่นำเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยงตำรวจ เป็นการผิดค้ำมั่นสัญญา เท่า
 นั้น ไม่ผิดฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกาที่ 707/2516) ฟ้องว่าจำเลยกู้เงินโจทก์โดยนำบ้าน
 มาประกันเงินกู้และรับรองในสัญญาว่า บ้านเป็นของตน และจำเลยจะไม่โอนบ้านให้ผู้อื่น
 จนกว่าจะชำระหนี้แก่โจทก์ครบถ้วน ต่อมาจำเลยกลับโอนบ้านนั้นเสีย การบรรยายฟ้อง
 เป็นเรื่องอนาคตซึ่งจำเลยให้การรับรองไว้เท่านั้น ไม่ผิดฐานฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกา
 ที่ 268/2521 ประชุมใหญ่) ฟ้องว่าจำเลยกล่าวเท็จหลอกลวงโจทก์และประชาชน ชาย
 หนังสือที่จำเลยพิมพ์จำหน่ายเพื่อนำเงินไปซื้ออาวุธคุ้มครองหมู่บ้าน โจทก์หลงเชื่อซื้อหนังสือ
 2 เล่ม 40 บาท จำเลยขายหนังสือได้เงิน 200,000 บาท จำเลยนำเงินไปเป็นประโยชน์
 ส่วนตัว คังนี้ เป็นเรื่องจำเลยรับว่าจะทำอะไรแล้วไม่ทำตามรับเท่านั้น ไม่ผิดฐานฉ้อโกง
 (คำพิพากษาฎีกาที่ 269/2524)

กล่าวโดยสรุป การให้ค้ำมั่นเป็นเท็จ เป็นความผิดอาญาหรือไม่นั้น ถ้าจะตี
 ความตัวบทกฎหมายไทยในความผิดอาญาฐานฉ้อโกงอย่างกว้างแล้ว ก็จะรวมการให้ค้ำ
 มั่นเป็นเท็จเอาไว้ได้เช่นกัน แต่ถ้าวัดความหมายอย่างแคบแล้วก็จะเห็นไควว่า การให้
 ค้ำมั่นเป็นเท็จเป็นเรื่องต่างหากไปจากการฉ้อโกง และถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงความผิด
 เอาไว้ ก็จะลงโทษผู้กระทำการให้ค้ำมั่นเป็นเท็จไม่ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย